ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 116 (9870) | 1962 оной май 18, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Варнада хани ёһоной уулзалга болобо

ВАРНА, майн 16. (ТАСС). ТАСС-эй тусхай корреспондент Д. Бочаров мэдээсэнэ:

Н. С. Хрущев толгойлогшотой советскэ партийно-правительственна делегаци Болгарида гурбадахи үдэрөө айлшалжа байна. Варнадахи Георгий Димитровой нэрэмжэтэ судна бүтээлгын, заһабарилгын заводто советскэ делегаци ошожо хараба. Заводой дэргэдэ митинг болоо. Хэдэ мянгаад хүдэлмэришэд, алба хаагшад совет айлшадаа хани халуунаар угтаһан байна. Парткомой секретарь П. Петков заводой коллективэй нэрэһээ Н. С. Хрущевые, делегацин гэшүүдые амаршалаа. Удаалуулан БКП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Т. Живков үгэ хэлэбэ. Тэрэниие суглаагшад халуунаар угтаа.

Советскэ Союзай туһаламжаар бодхоогдоһон түрүүшын предприятинуудай нэгэн энэ судна бүтээлгын завод болоно. Гэхэтэй хамта Советскэ Союзай гайхамшагта амжалтануудые заводой коллектив үргэнөөр хэрэглэнэ. Энэмнай тон шухала удхатай. Совет ороной бүхэдэлхэйн түүхэтэ дүй дүршэлһөө жэшээ абажа, болгар-совет хани барисаанай үндэһөөр хүсэ орожо, бидэнэр урагшаа дабшажа, социализм байгуулгые бэелүүлжэ байнабди гээд Т. Живков үргэлжэлүүлбэ. Н. С. Хрущевые, советскэ делегацин гэшүүдые Тодор Живков үнэн зүрхэнһөө амаршалаа. Болгар-совет хани барисаан хадын горхоной урадхал шэнги тунгалаг, Болгариин хадануу шэнги хатэ мүнхэ. Болгар арад энэ хани барисаае нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахин ябаха гээд Т. Живков хэлэһэн байна.

Советскэ партийно-правительственна делегацин толгойлогшо Н. С. Хрущев ендэр дээрэ гараа. Митингдэ хабаадагшад нүхэр Хрущевые нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Болгариин газар дээрэ советскэ партийно-правительственна делегацие айхабтар хани халуунаар, хүндэмүүшэ ёһоор угтаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, правительствын, бүхы совет арадай нэрэһээ Никита Сергеевич ехэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Би урдань Болгарида ябаһан байнаб гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. Аха дүү болгар арад Эхэ оронойнгоо нюур шарайе танигдашагүй болоторнь хубилгаа. Энээниие тэмдэглэхэдэ һайхан байна. Болгари ехээр хүгжөө. Хүршэнэрынь болохо Турци Греци хоёртой Болгариие жэшэжэ болохо юм аал? Капиталис байгуулалтые усадхан һалгаһан, арадай засагые тогтооһон ажалшадай ямар юумэ хэжэ шадаха байһаниинь Болгариин жэшээ дээрэ элитээр харагдана гэжэ Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлбэ.

Социалис оронуудай экономическа хүсэ шадалые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ, ажалай бүтээсэ хододоо дээшэлүүлхэ, үсэгэлдэрэйхиһөө мүнөөдэр бүри һайнаар ажаллаха шухала гээд советскэ делегацин толгойлогшо тэмдэглэбэ. Ажалай бүтээсэ ехэ байха бүреэ арад зоной ажабайдал улам бүрил һайжардаг.

Советскэ Союз, бүхы социалис оронууд эб найрамдал тогтоохын түлөө сэхэ шууд тэмсэдэг. Маанадта дайн байлдаан хэрэггүй гэжэ Н. С. Хрущев хэлэһэн байна.

Н. С. Хрущевой үгэ хэлэхэ үедэ нэрьемэ альга ташалган болобо. «Хэтэ мүнхын хани барисаан!», «КПСС!», «БКП!» гэжэ хүн зон хашхаралдаба.

Н. С. Хрущев заводой хүтэлбэрилэгшэдтэ уһан доогуур ябадаг түхеэрэлгэтэй судныг дүрсые нэрьемэ альга ташалга доро барюба. Советскэ Союзда зорюулагдажа, Болгарида түрүүшынхеэ бүтээгдэһэн «Алупка» гэдэг судныг дүрсые инженер Атанас Иорданов харюудаа бэлэглэһэн байна. Мүн заводой ажабайдалые харуулһан фотозурагуудай альбом Н. С. Хрущевто бэлэглэгдээ.

«Небит-Даг» гэдэг 4 мянган тонно шэгнүүртэй танкерые совет айлшад митингын һүүлээр хараба. Энэ танкер Советскэ Союзай захилаар бүтээгдэжэ байна. Н. С. Хрущев, советскэ делегацин гэшүүд заводой нэгэ цехтэ ошобо. Н. С. Хрущев тэндэхи хүдэлмэришэдтэй, инженернүүдтэй хөөрэлдэбэ.

«Дружба», «Золотые пески» гэдэг Хара далай шадархи мэдээжэ курортнуудые советскэ делегаци ошожо хараба. «Золотые пески» гэдэг курортдо, журналистнуудай уласхоорондын байшангай хажууда машинануудынь тогтобо. Эндэ амаржа байһан совет, гадаадын журналистнууд тэдэниие амаршалаа.

Курортдо ерэһэнэйнгээ дурасхаал болгон Н. С. Хрущев Т. Живков хоёр нэгэ-нэгэ модо һуулгаа. Тэрээниие суглаагшад «хани барисаанай модод» гэжэ нэрлэһэн байна.

Ойро зуура амарһанай һүүлээр советскэ делегаци Евксиноградтахи байрадаа бусаба.

ВАРНА, майн 16. ТАСС-эй тусхай корреспондент Д. Бочаров мэдээсэнэ:

Һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн Сентябриин 9-нэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг болобо. Н. С. Хрущев толгойлогшотой советскэ партийно-правительственна делегацин хүндэлэлдэ тус митинг эмхидхэгдэһэн байна.

БКП-гэй городской комитедэй нэгэдэхи секретарь Л. Теолов, Майн 1-нэй нэрэмжэтэ текстильнэ комбинадай түрүү хүдэлмэрилэгшэ Н. Сыбева, Червенци һууринай газар ажал эрхилхэ кооперативна ажахын гэшүүн А. Няголов гэгшэд совет айлшадаа амаршалба.

Болгариин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Югов удаалуулан үгэ хэлээ.

Советскэ делегацин толгойлогшо Н. С. Хрущев ендэр дээрэ гараба. «Хэтэ мүнхын хани барисаан!», «КПСС!» гээд хашхаралдан, нэрьесэ альга ташажа Н. С. Хрущевые амаршалба. Советскэ партийно-правительственна делегацие толгойлогшо Н. С. Хрущев дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Варнын городской арадай Соведэй түрүүлэгшэ Н. Бояджиев гэгшэ удаалуулан үгэ ябаба. Н. С. Хрущевто Варнын хүндэтэ эрхэтэнэй нэрэ зэргэ олгохо, тиигэжэ грамота, значок барюулха тухай горсоведэй, городой бүхы ажалшадай шиидхэбэри тухай Н. Бояджиев мэдээсэбэ. Никита Сергеевич Хрущевые суглаагшад баяр баясхалантайгаар амаршалаа.

Варнын эрхэтэдэй иигэжэ ехээр хүндэлһэнэйнь түлөө Н. С. Хрущев үнэн зүрхэнһөө баяр хүргэбэ.

Н. С. Хрущев городой хүндэтэй айлшадай дэбтэртэ гараа табиба.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

КУКУРУЗЫН ТАРИЛГА ЭХИЛБЭ

Саг болзор соонь, һайн шанартайгаар тарижа, [ү]ндэр ургасын үндэһэ һуури табия!

[Бу]рсагтай кукуруза [ург]уулхын түлөө

...эдэзтэй, эдеэшэн татаһан ...ай кукуруза ургуулжа, нии...алда шэмэ ехэтэй тэжээл ... зорилго үнгэрэгшэ жэлэй ...һарада Новосибирскдэ боло...оо ажахын хүдэлмэрилэгшэ...эн дээрэ нүхэр Н. С. Хру...ы Сибириин, тэрэ тоодо ма...республикын кукурузашадай ...табиһан юм. Энэ харюусалга...эн түрын удхашанартай хэ...бодото дээрэнь бэелүүлхэ дай...саг орожо ерэбэ. Эдэ үдэр... манай республикын олонхи ...удаар кукурузын тарилга ... гээшэ.

...шухала хүдэлмэрез колхоз, ...удай хэр бэлэдхэлтэй угта...ынь шалгахын тула «Бурят ...газетын редакци аймагууд...ын газетэнүүдэй редакци... хамта рейд-шалгалта хэжэ .... Энэ рейд юу харуулнаб гэ...оролдосотой һайнаар ажалла...лигынгаа газарта наг шэбхэ ...гаргаһан, кукуруза тариха га...жалаад, элдүүрилээд, машина ... хүсэд бэлэн болгоод байһан ...ууд бии. Замай залууршад— ...республикын суута кукуруза...ытын инспекторнүүдһээ гад...манай совхозой кукурузашан ...Люшеев, Баргажанай аймагай ...ай Белокопытов, Онохойн ...—Гашан Бадмацыренов, Зэ...гай Ленинэй нэрэмжэтэ кол...Борис Зарипов болон бусад ... үндэр баян ургаса абахын ...бүхы хүсэерөө оролдожо бай...эр поли дээрээ наг шэбхэ ...ахын хажуугаар, газараа ...элдүүрилхэ, уһалха, техни...эхэ талаар бусадта жэшээ ... Кукуруза, нэн түрүүн ...тай кукуруза ургуулха аг...ые түрүүшүүл эдэбхитэй...уулһан байна.

...шье республикын олохон ...совхозууд ажахын энэ ха...тай кампаниие юрэнхы дээ...алтагүйгөөр угтажа байна. ... наг шэбхэ кукурузын по...аар гаргагдаа. Һүүлэй мэ...харахада, шэбхэ зөөхэ түсэб ...шьегүй. Энэ талаар При..., Кяхтын, Хориин, Сэлэн...гэ Мухаршэбэрэй аймагуудай кол...хозууд ехэ гээгдэлдэ орон... Баргажанай, Сэлэнгын ...та кукуруза тариха газар ...хүдэлмэри муугаар эмхидхэг...

...гын, Онохойн совхозуудта ... хэзэд үзэхэдэ, тэндэхи хү...гшэд —совхозой директор...эд Дугаров, Цикало, мүн ...удынь кукурузын тарилгада ...ролоо хандуулаагүй байһа...эрээ. Эдэ ажахынуудта даа...р дээрээ нэгэшье тонно шэб... хүрэтэр гаргаагүй звено... байба. Юун дээрэһээ тии...эдэ, эдэнэрынь совхозой хү...гшэдэй, бригадирнуудай ...р элдэб ондоо хүдэлмэридэ ...жэ ябаа бшуу. Кукуруза... ямар үрэһэ хүрэнгөөр тарил...шье мэдэнэгүй, тэдэнэртэ ... үтэгжүүлгэшье хубаажа .... Энээн дээрэһээ зарим ...ад ямар аргаар, хайшан ... ургаса абахаяа хүсэд то... мэдэнэгүй.

...эн эдэ, мүн бусад ажахы...түрүүшүүлэй дүршэлые бү...заабари болгохо талаар би...эн хэгдэнэгүй. Түрүү зве...ногой хүдэлдэг газарта бүхы кукурузашадаа суглуулжа хөөрэлдэхэ, түрүүшүүлэй захяа заабари дуулаха, дүршэлтэйнь танилсаха оролдолго гаргагданагүй.

Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд кукурузашадайнгаа звенонуудые ажахын тоосоондо ороһон һүһаалиин бригадануудта тушаажа үгөөд лэ, һанаагаа амаршанхай. Гэхэ зуура зарим тиимэ бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд кукурузашадтаа туһалхын орондо, тэдэниие ондоо хүдэлмэридэ ябуулжа, ходо һаатуулдаг байһаниинь гэмшэлтэй.

Эдэ дутагдалнуудые саашадаа тэсэхын аргагүй. Кукурузын тарилгада хайша хэрэгээр хандажа байһан хүтэлбэрилэгшэд холуур бододоггүй, хамар дорохоноо хараад ябадаг хүнүүд гэжэ тоологдохо зэргэтэй. Тиимэ хүнүүд хүдөө ажахыгаа эрид ехээр хүгжөөхэ орёо зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха гү гэжэ хаража үзэхеэр.

Буурсагтай кукурузын баян ургаса абаха, тэжээлэй үнэтэ ургамалнуудай гектар бүриһөө 6500—5500 тэжээлэй единицэ оньһон аргаар, гараар ажал хэнгүй хуряаха гэһэн социалис мүрысөөн Россин Федераци дотор үргэнөөр дэлгэржэ эхилбэ. Москвагай областиин «Приокский» совхозой механизаторнуудай үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ байна. Манай республикын кукурузашад, механизаторнууд энэ мүрысөөндэ оролсохо аргатай. Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын совхозой кукурузашан Николай Кондратюковой звено москвагайхидай үүсхэлтэй, КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи бюрогой, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолтой танилсаад, доторойнгоо арга боломжонуудые тоолоожо үзөөд, энэ мүрысөөндэ орохо гэжэ шиидээ.

Республикын кукурузашад урдаа табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула эдэ үдэрнүүдтэ поли дээрээ шадаал һаа ехэ наг шэбхэ зөөжэ жэгдэээр тарааха, газараа тарилгада бэлдэхэ уялгатай.

Түрүүшүүлэй, туршалгын ажахынуудай жэшээгээр байгша ондо буурсагтай кукуруза ургуулхын тула түргэн эдеэшэдэг сортын үрэһэ оложо, тэрэнээ тарихадаа, нүхэн бүриин хоёр эшэһээ олон болгохогүй ушартай. Хэрбээ эшэнь энээнһээ олон байбал, буурсаг багаар гарадаг, зарим эшэдэ ойроошье буурсаг байдаггүй гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ тодороо.

Кукурузын баян ургаса түйлаха, тэрээнһээ буурсаг ехээр абаха талаар агротехникын олон янзын арганууд бии болоһон байна. Кукурузын үрэһые тарихынгаа урда тээ элдэб бодосуудай холисо соо байлгаха, парафинаар хушаха гэхэ мэтэ арганuудые манай түрүүшүүл хэрэглэжэ эхилээ. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай агрономууд кукурузашадтаа бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Звено бүхэнэй хэхэ хүдэлмэриин технологическа карта наринаар тодорхойлогдожо, оролдосотойгоор бэелүүлэгдэхэ болоно. Звенодо даалгагдаһан полинууд агротехническэ паспортнуудтай байха гэһэн эрилтые заабол дүүргэхэ шухала.

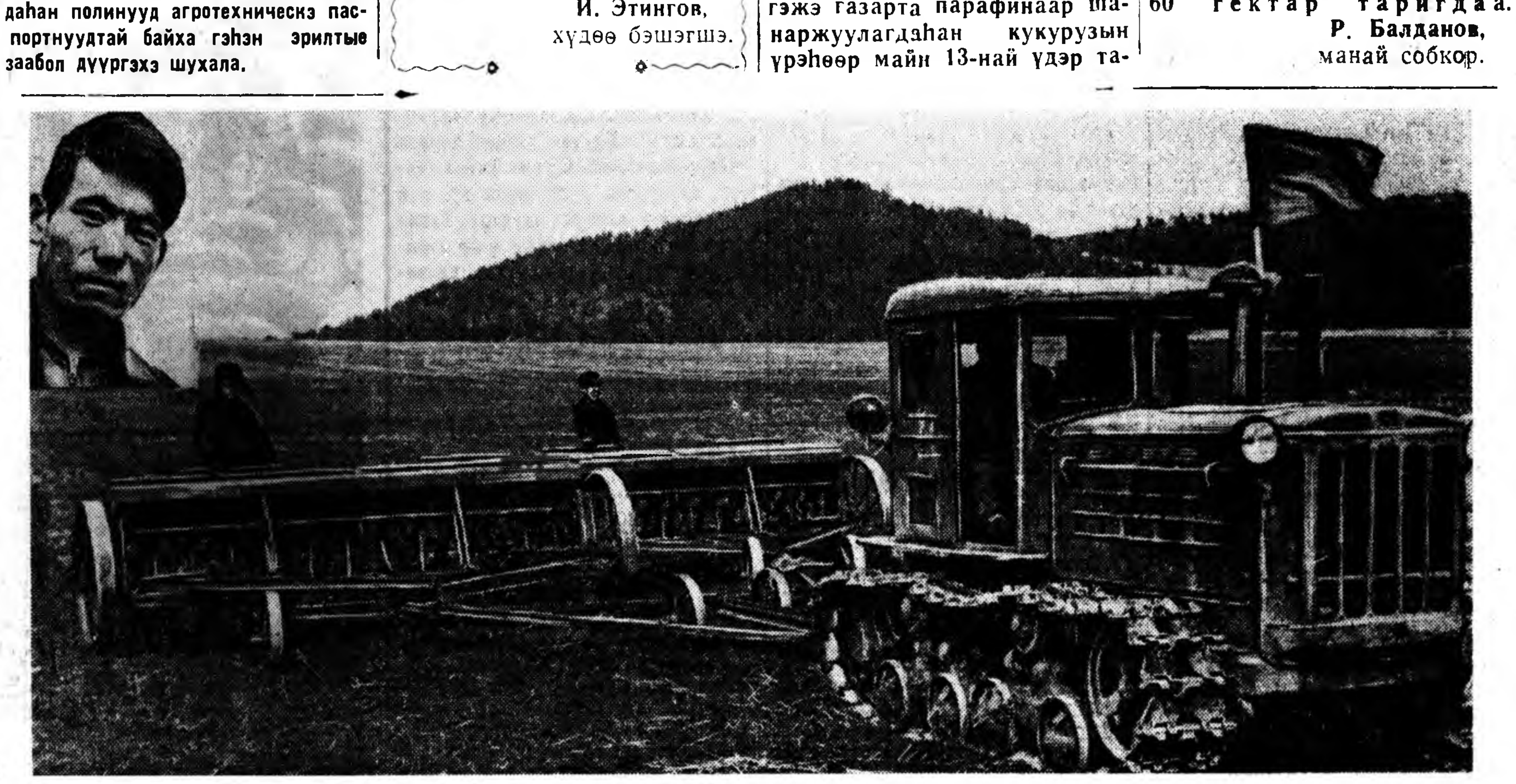

...гын «Коммунизм» кол...2-дохи тракторно-таряан ...ажахын тоосоондо оро...гада (бригадирынь Да... Раднаев) эртын тарил...гэжэ байна.

...бригадада ВЛКСМ-эй гэ... Владимир Цыренжаповай ...утта агрегат 29 га та...орондо үдэртэ 35 гек...ргэнэ.

...Г ДЭЭРЭ: 1. В. Цы...вай агрегат эртын та... хэжэ ябана. 2. Хүреэ ...Цыренжапов.

... БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ, ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэри, партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй апрелиин 12-ой тогтоол бэелүүлэн, манай совхозой агрономууд, механизаторнууд, бүхы хүдэлмэришэд газар таряалангаа шэнээр хубаарилаа. Тиигэжэ пропашной ургамалнуудта үргэн харгы үгтөө. Таряалангай 23819 га газартайбди. Энэмнай бүхы эдлүүриин газарай 50 процентнь болоно.

Мүнөө хабарай тарилгын халуун хаһа ябана. Бүхыдөө 14.490 га газарта гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ороoһото ургамал 3030 га, тэрэ тоодо 1600 га шэнисэ, 774 га кукуруза, 80 га фабричнa сахарай свёкло ехээр тарихагдаха. Мүн 245 га тэжээлдэ зорюулжа сахарай свёкло, 2500 га ячмень, 90 га гэршүүхэ, 400 га горох, 50 га тэжээлэй бобы тарихабди. Эдэ бүхы ургамалнуудһаа хэдэ мянган тонно тэжээлэй единицэ абтаха. Ганса кукурузаһаа 35250 тонно силос дарагдахаар хараалнабди. Тиигэжэ энэ жэлэй эсэстэ байха адууһа малдаа бардам хүрэхөөр тэжээл бэлдэгдэхэ.

Мэргэжэлтэдэй тооложо гаргаһанай ёһоор, нэгэ центнер мяха абалгада 20 центнер тэжээлэй единицэ хэрэгтэй болохо байна. Энэ баримта хэрэглэн, таряалангай 100 га бүридэ 75 центнер, эдлүүриин бусад газарай 100 гектар бүхэндэ 16 центнер мяха абадаг болохын тула таряалангай гектар бүриһөө 15 центнер тэжээлэй единицэтэй ургаса хуряаха зэргэтэйбди. Теэд манай совхоз һүүлэй хэдэн жэлэй туршада таряалангай гектар бүриһөө жэлдээ арбаншье центнер тэжээлэй единицэ хуряажа үзөөгүй юм. Ушар иимэһээ эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо талаар табигдаһан партиин асари ехэ зорилго бэелүүлхын тула ниилээд оролдохо болонобди.

Мүнөө жэлэй түсэбэй ёһоор гектар бүриһөө 10,7 центнер ороoһо таряа хуряажа, гүрэндөө 48 мянган центнер худалдахабди.

Энэ жэлдэ урдынхида орходоо гайтайхан хабар орожо байна. Хэрбээ урда жэлнүүдтэ энэ үедэ тарилга дүүрэхэ тооной болодог байгаа һаа, мүнөө хахадлаашьегүй байгдана. Саг ошоо. Богони болзорто, һайн шанартайгаар тарилгаяа дүүргээгүй һаа, үндэр баян ургаса хүлеэһэнэй дэмы. Ушар иимэһээ ажахын тоосоондо ороһон совхозоймнай 6 отделенинүүдэй тракторно-таряан ажалай бригаданууд түрүүшын үдэрһөө эршэ хүсэеэ шангадханхай. Механизаторнууд өөһэдынгөө урда байһан зорилго һайн мэдэнхэй. Хүдэлмэри ехэ. 8900 га газар хахалагдажа, тарилга хэгдэхэ. Үшөө 2 мянган га шэнэ, залууг газар ашаглагдажа, 623 га кукуруза тарихабди.

Тракторнууд хоёр халаанда, үдэр һүнигүй ябана. Түсэбэй ёһоор эртын тарилгые хүдэлмэриин 12 үдэртэ гэхэ гү, али сүүдхын 823 гектарта тарилга хэжэ дүүргэхэбди. Энэмнай гайтайхан гээшэ. Теэд механизаторнууднай абаһан уялгаяа дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой, зоригжонхойшье. Үрэһэ хүрэнгэ тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Гектарай 1,80—2,40 центнер ороoһон таригдана. Манай эндэ «Онохойская-4», «Лютесценс-62» сортын үрэһөөр, ехэнхидэ полимнай хэрээһэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар таригдана.

Хабарай тарилгые богони болзорто, һайн шанартайгаар дүүргэхын тула агрегадууд хоорондо социалис мүрысөөн эмхидхэгдээ. Хэнэй түрүүлжэ, гээгдэжэ ябаһые харуулха ханын газетэ, «Сахилгаан» саг үргэлжэ гаража байна. Хээрын байранууд булта дулаалагдаа, сэбэрлэгдээ. Халуун эдеэн поли дээрэнь абаашажа үгтэнэ. Газетэ, журнал, нүүдэл библиотечкэ абаашагдана.

Совхозой механизаторнууд үрэһээ оньһон аргаар сеялкэдээ хэдэг болонхой.

Кукурузашадай 24 звенонууд тарилгадаа улам эршэмтэйгээр бэлдэнэ, наг шэбхэ зөөлгэ, тараалга, уһа саһа тогтоолго түлэг дундаа. 5,0 мянган тонно шэбхэ гаргагдаа.

Хабарай тарилгые һайнаар хэжэ, үндэр баян ургаса хуряажа, мүнөө бии байгаа 5305 толгой эбэртэ бодо мал, 40 мянга үлүүтэй хонин һүрэгтөө, 3500 гахайнуудта бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө заатагүй дүүргэхын хойноһоо бүхы механизаторнууд эршэ зоригоо гамнангүй ажаллана. Мүнөө совхознай 4 мянга гаран гектар эртын таряа тарихай. 211 га горох, 51 га бобы үрэһэндэ таригдаад байна.

М. Григорьев,
Бичурын совхозой главна агроном.

ТУРШАЛГЫН АЖАХЫДА

Сахарай свекло тарина

Кукурузын сеялкэ шэнэ янзаар тааруулжа һурана

Бурядай хүдөө ажахын туршалгын станци (Иволга) майн 14-һөө сахарай свёкло тарижа эхилбэ. Энэ хүдэлмэри 1-дэхи отделенидэ түрүүн захалба. Тус отделени бүхыдөө 85 гектар сахарай свёкло тариха түсэбтэй байбал, түрүүшын үдэр 12 га тариба.

«Ямпушковский» гэжэ сортын нэгэ эшэтэй үрэһөөр урда жэлынь кукуруза ургаһан газарта тарилга хэгдэбэ. Тарилга дээрэ «ДТ-20» трактор, «СОН-2,8» сеялкэ хүдэлгэгдэһэн, тэрэнь үргэн зуруудтайгаар тариһан байха юм.

Мүн һаяхан эндэ кукурузашадай, механигуудай семинар үнгэрэгдэжэ, Саратовай механизаторнуудай жэшээгээр кукурузын сеялкые шэнэ янзаар тааруулха аргатай танилсаа. Семинарта хабаадагшадта «СКГН-6» сеялкын клапануудай татуурганuудые яажа хубилгахаб гэжэ харуулаа. Татуурганuудые хубилгаһанай ашаар сеялкые хэрэгтэй соонь түргэнөөр тааруулхада, клапануудынь нэгэн доро нээгдэхээр табихада бэлэн болоожо үгэнэ. Кукуруза тарилгын эхилтэр бүхы сеялкэнүүдээ энэ янзаар хубилгаха гэжэ шиидээ.

И. Этингов,
хүдөө бэшэгшэ.

Түрүүшын 60 гектарта таригдаа

ГУСИНООЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Сэлэнгын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой шеф — Улан-Удын советско-партийна һургуулиинхид мүнөө жэлдэ энэ ажахыда 400 гектар кукуруза тарижа үгэхэ болонхой.

Һурагшадһаа бүридэһэн хоёр агрегат Нарһата Толгой гэжэ газарта парафинаар шанаржуулагдаһан кукурузын үрэһөөр майн 13-най үдэр тарилга хэжэ эхилээ. Тус агрегадуудые хүтэлбэрилдэг И. Конев, Ф. Заикин гэгшэд тарилгада орохынгоо урда тээ нүхэн бүриин 4—5 үрэһэ, 7—8 сантиметр гүнзэгыдэ һуулгахаар сеялкэнүүдээ тааруулаад, квадратно-гнездовой аргаар тарижа эхилбэ.

Гурбан үдэрэй туршада 60 гектар таригдаа.

Р. Балданов,
манай собкор.

Н. С. Хрущев „Народна младеж“ газетэдэ мэдүүлгэ хэбэ

СОФИ, майн 16. (ТАСС). Болгариин залуушуулда зорюулжа хэды үгэ хэлыт гээд Хасково городтохи аэродром дээрэ Н. С. Хрущевой байхадань «Народна младеж» гэдэг залуушуулай газетын тусхай корреспондент хандаба. БТА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Н. С. Хрущев Болгариин залуушуулда зорюулжа иимэ үгэнүүдые хэлэбэ:

«Таанад, залуу үетэн, манай ерээдүйн халаан гээшэт. Бидэнэр бултадаа нэгэ зорилготойбди, бидэнэр булта, залуушуул, наһатайшуул, коммунизм байгуулнабди. Залуу наһан танай баялиг, манай баялиг наһамнай, дүй дүршэлнай болоно. Залуу ябаһандаа омогорхогты. Зүгөөр бү дээрэлхэгты, бэерхэгты.

Маанадгүйгөөр, наһатайшуулгүйгөөр, таанад ажаллажа шадахагүйт. Мүн бидэнэршье таанадгүйгөөр ажаллажа шадахагүйбди. Энээниие мэдэжэ ябагты. Тиимэһээ маанадай дүй дүршэлдэ һурагты. Дүй дүршэлые залуу наһантай нэгэдүүлхэдэ гайхамшагта ехэ, илагдашагүй хүсэн болодог. Энээниие һанаха ёһотойт. Болгариин аха дүү алдарта залуушуулда иимэл юумэ би хэлэхэ хүсэлтэйб».

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет амаршалга эльгээбэ

Соргонуудые гаргаха шэнэ ехэ цех Таганрогой металлургическа заводто ашаглалгада оруулагдаба. Оньһожоруулгын, автоматизацилгын шэнэ арганuуд эндэ хэрэглэгдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Ростовско совнархозой организацинуудые, Таганрогой заводэй барилгашадые, хабсаргагшадые, хүдэлмэрилэгшэдые амаршалба.

Ростовско экономическа районой барилгашад, металлургнууд, РСФСР-эй барилгын министерствын тусхай организацинуудай хабсаргагшад шэн габьяатайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, энэ цехые богонихон болзор соо ашаглалгада оруулба гээд тэрэ амаршалга соонь заагдана.

Ростовско организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, барилгашад, металлургнууд КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ рапорт эльгээһэн байна.

СССР-эй Верховно Сүүдэй пленум

Һая дахин шэнээр һунгагдаһан СССР-эй Верховно Сүүдэй нэгэдэхи пленум майн 14-дэ болобо. А.Ф. Горкин тэндэ түрүүлэгшээр һуугаа. СССР-эй Верховно Сүүд тухай гуримай ёһоор, пленум СССР-эй Верховно Сүүдэй коллегинүүдэй бүридэлые батална. Гражданска хэрэгүүдэй талаар сүүдэй коллегиин түрүүлэгшээр нүхэр В. Е. Панюгин, уголовно хэрэгүүдэй талаар сүүдэй коллегиин түрүүлэгшээр нүхэр Г. З. Анашкин, сэрэгэй коллегиин түрүүлэгшээр нүхэр В. В. Борисоглебский батлагдаһан байна.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

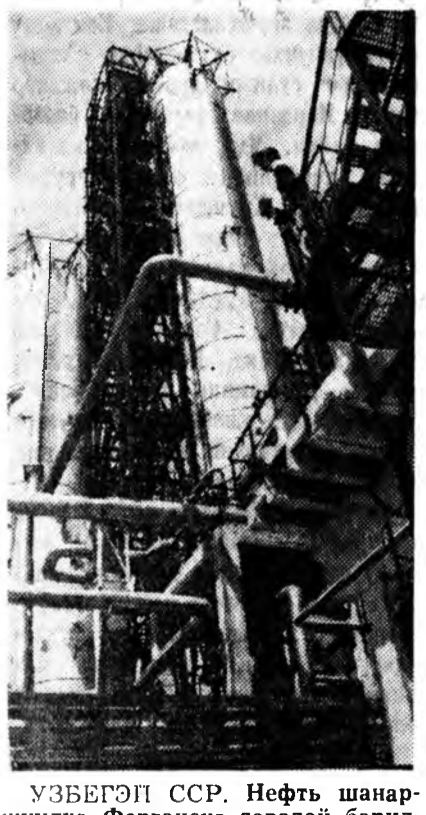

УЗБЕГЭЙ ССР. **Нефть шанаржуулха Ферганска заводой барилгашад, хабсаргагшад АВТ-ЭЛОУ гэдэг түхеэрэлгые болзорһоонь нэгэ һараар уридшалан хабсаргаба. Эндэ мүнөө ашаглалгада оруулхын урда тээхи хүдэлмэри хэгдэжэ байна.** ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **ашаглалгада оруулагдахаяа байһан энэ түхеэрэлгэ харуулагдана.**

ТАСС-эй фотохронико.

ХАНИ БАРИСААМНАЙ БУЛАД ШЭНГИ ХАТУУ, НАРАН ШЭНГИ ГЭРЭЛТЭЙ

ЛЬВОВ, (ТАСС). Автопогрузчигуудые бүтээдэг Львовско заводой хүдэлмэрилэгшэд ашаа үргэдэг 5 тонныи машинануудые «Болгари, Варна порт» гэһэн адресаар Клепаров станциһаа мүнөөдэр эльгээбэ. «Совет, болгар арадуудай бата бэхи хани барисаан мандаха болтогой. Энэ хани барисаамнай булад шэнги хатуу, наран шэнги гэрэлтэй байг лэ!» гэжэ нэгэ автопогрузчигай кабинадань Львовой хүдэлмэришэд бэшэһэн байна.

Львовско экономическа районой 16 предприятинууд аха дүү социалис Болгариин захил дүүргэнэ. Автопогрузчигууд автокранууд, нефтепродуктнууд, түрхихэ тоһон, шэрэ, лак, электролампа, элдэб приборнууд эльгээгдэдэг. Энэ жэлдэ Болгариин бүхы захилнууд болзорһоо уридшалан дүүргэгдэнэ.

АВТОПОКРЫШКА ЗАҺАБАРИЛХА ЗАВОД

ВОЛЖСКИЙ, (Волгоградай область), майн 15. (ТАСС). Автопокрышка заһабарилха завод эндэ ашаглалгада оруулагдаба. Энэ завод шэнэ техникээр хангагданхай. Жэлдээ тэндэ 250 мянган автопокрышканууд заһабарилагдаха юм. Түрүүшын мянгаад хэһэг автопокрышканууд заһабарилагдажа гаргагдаба.

Поволжиин, Казахстанай, оронойма бусад зарим районуудай ажахынуудһаа энэ шэнэ предприяти захилнуудые абаха.

ПЛАСТМАССААР СОРГО ХЭХЭ ЦЕХ

ТАМБОВ, майн 15. (ТАСС). Пластмассаар сорғонуудые хэхэ Европодохи эгээ ехэ цехүүдэй нэгэн Тамбовско котельнэ-механическа заводой дэргэдэ ашаглалгада оруулагдаһан байна. Дэлхэйе бүһэлүүрээрнь нэгэ дахин орёохо хэмжээтэй соргонуудые энэ цех жэл соо гаргаха юм. Иимэ соргонуудые хэхэдэ, металл ехээр гамнагдаха, эдэнние таарулхадашье һураггүй бэлэн.

Оролдоһоной үрэ

Д. Д. Рязанов мэргэжэл шадабаритай малшан юм. Энэ нүхэрнай Онохойн совхозой (Заиграйн аймаг) Үнэгэтэйн отделенидэ эхэ хонидой отарые даадаг хонишон мүн. Тус отарада хамтадаа 704 эхэ хонин тоологдодог.

Малаа һайнаар, тобир тарганаар харууһалдаг байһанай, эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ түрүү арга зүбөөр, хаһа саг соонь хэрэглэһэнэй ашаар үбэлэй түрүүшын 3-4 һарын туршада хонидоо олоор хурьгалуулжа шадаһан байна. Дүрбэ һарын дүн гаргаад байхада эндэхи хонишод 615 хурьга түлжүүлһэн, 100 эхэ хонин бүхэнһөө 87 хурьга абаһан болоно.

Иигэжэ нүхэр Рязановай отарын хонишод совхоз соогоо түл абалгаараа, тэрэнээ түлжүүлгээрээ хонишодой хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябана.

Мүн тус отделениин хонишон Е. Е. Потемкиной отаараархин яһала амжалтатайгаар хүдэлнэ. Эндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 82 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна.

Г. Ямпилов.

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

Соёл сурталай хүдэлмэри шадамараар, һонирхолтойгоор эмхидхэнэ

(Галуута Нуур тосхоной лекторнуудай бүлгэмэй хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө)

Ажалшадай эдэбхи үүсхэлые хүсэ ехэтэйгээр хүгжөөн бадаруулха хэрэгтэ соёл сурталай хүдэлмэри, КПСС-эй XXII съездын материалнуудые ойлгуулха хүдэлмэри угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ бшуу.

Энээнии гол зорилго болгон, Галуута Нуур тосхоной «Знани» бүлгэмэй гэшүүд (хүтэлбэрилэгшэнь Михаил Павлович Гульков) шанар һайнтай, удха түгэлдэр лекци элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна. Тус бүлгэм олоной анхармаар дүй дүршэлтэй болоо. Партиин XXII дугаар хуралдаанай үшөө эхилээдүй байхада эндэхи лекторнууд КПСС-эй Программын проектые арад зондо гүнзэгыгөөр тайлбарилан ойлгуулжа эхилээ һэн. Галуута Нуур тосхондо 15 предприяти болон эмхи зургаануудай бии байһые хараадаа абажа, предприяти, эмхи зургаан бүридэ съездын матералнуудаар арбаһаа доошо бэшэ лекци уншахаар шиидэһэн байгаа. 1961 оной сентябриин 15-һаа декабриин 30 болотор зуу гаран лекци уншагдаа. Жэшээлхэдэ, «Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха тухай», КПСС-эй съезд ба уласхоорондын хүдэлмэришэдэй революционно хүдэлөөн», «Коммунизм байгуулагшадай сахиха ёһо гурим», «Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохын тула КПСС-эй хараалһан хэмжээ-ябуулганууд», «Долоон жэл соо Бурят орон ямараар хүгжэхэб», «Үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай» гэхэ мэтэ һонирхолтой лекцинүүд бэшэгдэһэн, уншагдаһан байна. «Знани» бүлгэмэй гэшүүд, илангаяа арбан жэлэй № 92 һургуулиин багшанар М. Гульков, В. Горяева, А. Верхозина, Ю. Поносова гэгшэд тиимэ лекцинүүдые бэшэһэн ба уншаһан, нийтэ-политическэ хүдэлмэридэ харюусалгатайгаар хандадаг юм.

Лекциин удхые шалгаһан нүхэд тэрэнэй дутагдалнуудые усадхаха тушаа зүйтэй ажаглалта хээд, зоной урда уншаха зүбшөөл үгэдэг байна. Лекторнууд лекцидээ һайнаар бэлдэхэһээ гадна, шадаал һаа, саарһа харангүйгөөр, тодо һонор, хурса хэлээр уншахые оролдодог.

Соёл сурталай хүдэлмэриин шухала һалбари болохо лекционно пропагандада бэлэдхэл һайнтай нүхэдүүд — багшанар, врачууд, предприяти болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, техникүүд, үйлэдбэриин түрүүшүүл хабаадуулагдана. Тэдэнэй дунда: түмэр замай 19-дэхи дистанциин хэлхеэ холбооной начальник нүхэр Маяков, Тамчиин больницые даагша врач нүхэр Датухов, Галуута Нуурай паровозно депогой начальник нүхэр Ефименко, № 92 һургуулиин директор нүхэр М. Гульков, багшанар Т. Ельчаникова, А. Верхозина, В. Горяева болон бусад оролсоно.

Лекторнуудай бүлгэмэй гэшүүн бүхэн лекциеэ ажабайдалтай нягта холбоотойгоор найруулан бэшэдэгынь һайшаалтай. Багша А. И. Верхозинагай ажалые жэшээ болгон харуулая. Энэ лектор «Коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо гурим» гэһэн темээр лекци уншахынгаа урда тээ Галуута Нуур станцида ошожо, коллективэйнь ажабайдалһаа тодорхой жэшээ баримтануудые хэрэглэн, лекциеэ һонирхолтойгоор үнгэргөө.

Галуута Нуур тосхоной лекторнууд лекци, элидхэлнүүдые хэхэ тэдыгээр ажалаа хизаарладаггүй. Түрэл партиингаа түүхэтэ XXII съездын материалнуудые арад зондо тодо һонороор гайлбарилан ойлгуулхын тула олон янзын онол арга хэрэглэдэг. Тэдэнэр гэр байрадахи лектори, зунай агитталмай, «Дэлхэйн картын дэргэдэ», лекци-концерт, асуудал харюугай үдэшэ, үнгэтэ газетэ гэхэ зэргын, хэмжээ-ябуулгануудые түсэбэй ёһоор эмхидхэдэг юм.

Дуугардаг, үнгэтэ газетын удха гурбан хуби болгон хубаагдадаг: КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүд, партии, правительствын шухала тогтоолнууд тайлбарилагдана; тосхоной түрүү хүнүүд тухай; «Халуун уһаар угаалга» гэһэн гаршагтай хошон шог үгэ. Тус газетын редактораар тосхоной соёл гэгээрэлэй байшангые даагша В. В. Фан, дикторээр — нүхэр Гришина томилогдонхой. Уран зурааша Марков газетые шэмэглэн гоёодог юм. Дуугардаг, үнгэтэ газетын ээлжээтэ номер энэ жэлэй февралиин 15-да баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. Тиихэдэ «1962 оной мартын 18-да СССР-эй Верховно Советые һунгаха үдэр» гэжэ гоё һайханаар зураглаһан плакат гаргагдаа бэлэй.

Газетын хоёрдохи хубида «Галуута Нуур тосхоной габшагайшуул» гэһэн гаршаг доро үйлэдбэриин түрүүшүүл А. Д. Бадмаева, С. Латыпов, А. В. Хроменков гэгшэдэй ажалай баян дүй дүршэл тухай яһала зохидоор бэшэгдэһэн байба.

Журам эбдэдэг, ажалһаа хаюулһан паровозно депогой машинист Л. Фролов тухай шог зураг «халуун уһаар угаалга» гэдэг хубиданъ аржыса зурагданхай байгаа. Тушаалта хэрэгтээ оһол назагайгаар хандадаг столовын хүдэлмэришэд Брыкова, Михалева гэгшэд мүн лэ хатуу шүүмжэлэлдэ ороо һэн.

Иимэ гүнзэгы удхатай, хурса тодоор бэшэгдэһэн газетэ айхабтар ехэ нүлөөтэй, хүмүүжүүлхы үүргэтэй байдаг. Энээн тухай нимэ баримта харуулна гэбэл: тус газетын гаргагдаһанай удаа хоёрдохи үдэрынь шүүмжэлэлдэ ороһон хүнүүд «заһархабди, хэшээгыт, газетэдэ дахин бү гаргыт» гэһэн гуйлтатай бэшэг редколлегидэ эльгээһэн юм.

Партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй удаа лекторнуудай бүлгэм агитбригадануудые эмхидхэжэ, загаһанай заводто, Тарбагатайн модошодой тосхондо, Галуута Нуурай паровозно депогой улаан буланда хэдэн олон лекци, концертнүүдые үнгэргөө, ажалаа эли бодо һайжаруулаа. Гансахан апрель һарада тус бүлгэмэй гэшүүд 23 лекци уншаа.

Суртал бодолой, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрие удха түгэлдэрөөр ябуулхын тула лекторнууд һарадаа хоёр дахин аман үгын журнал гаргадаг. Энэ журналай һаяын номерто лекторнуудай бүлгэмые хүтэлбэрилэгшэ, һургуулиин директор М. П. Гульков «Уласхоорондын байдалай талаар долоон хоног соо болоһон һонин» тухай сугларагшадта хөөрөө. «Алкоголизмтай яажа тэмсэхэ тухай», больницые даагша В. Е. Латухов, «Эрдэм болон техникын һонин» гэһэн темээр багша В. Ефутина гэгшэд мүн лэ тобшохон элидхэлнүүдые хээ.

Эндэхи лекторнууд соёл сурталай хэмжээнүүдые бэелүүлхынгээ хажуугаар атеизмын хүдэлмэридэ ехэ анхарал табина, лекци, хөөрэлдөөнүүдые, шажанда эсэргүү үдэшэнүүдые эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, зарим мухар һүзэгтэн майн эхеэр «улаан үндэгэн» (пасха) гэжэ шажанай һайндэрые тэмдэглэһэн байха. Эдэ үдэрнүүдтэ № 92-дохи һургуулиин химиин багша Александра Ивановна Кошко «Шажанай һайндэрнүүдэй уршагта хойшолонгууд» гэһэн лекци уншаха зуураа, хими, физикын кружогуудта хабаададаг һурагшадай туршалгануудые хэхыень харуулһан юм. Лектор Валентина Ускова «Шажанай бүлгэмүүдэй хархис удха» гэһэн һонирхолтой лекци уншаа.

Политическэ болон шэнжэлхы ухаанай эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй харьяата Галуута Нуур тосхондохи хорёод лекторнууд суртал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие тон ехэ нүлөөтэй, ашаг үрэтэй болгохо гэһэн гол эрилтэдэ харюусамаар ажаллана.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Тарилгада юундэ бэлдэнэгүйб?"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын мартын 11-нэй номерто толилогдоо һэн. Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хабарай тарилгада мууса бэлдэнэ гэжэ тэрэ статья соо хэлэгдэһэн байгаа.

Энээн тушаа ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Иринчеев иигэжэ мэдээсэбэ:

— Тус статья зүб толилогдоо. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд дурсагдаһан дутуу дундануудые усадхахын тула нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. К. Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 700 га кукуруза тариха түсэбтэй. Кукуруза таригшадай 5 звено бии болгогдонхой.

АНХАРМААР АСУУДАЛ

Нийтын эдеэ хоолой газарнуудые, тэрэ тоодо предприяти, эмхи зургаан болон томо томо һуурин тосхонуудай дэргэдэ нийтын столовонуудые нээжэ, хүн зоной хэрэглэмжэ гүйсэд хангаха ёһотойбди гэжэ Коммунистическэ партиин Программа соо хэлэгдэһэн бшуу.

Энэ хэрэг Закаменда ямараар табигданхайб? Захаһаа абан, тэндэхи столовонуудые хараад үзэе. Хүдөө нютагуудта бии байһан хоёрхон столовынь эдеэ хоол муугаар буйлуулагдана. Ажалшадай гомдол, бэшэгүүдтэшье хүсэд анхарнагүй.

Бидэнэй һанамжаар Санага тосхондо нэгэ столово нээгээ һаа, ехэл зохистой байха һэн. Ушарынь эндэ дунда һургуули, участково больница, ветпункт болон бусад зургаанууд олон. Тэндэ шэнээр эмхидхэгдэһэн столово аша үрэеэ лаб лэ харюулха. Тэрэшэлэн Михайловка тосхондо баһа тиимэ столово нээхэдэ яанаб? Анхармаар энэ асуудалда аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө һанамжа хэлэхэ бэзэ гэжэ найдая.

Б. Шоёнов,
хүдөө бэшэгшэ.

Кабанскын совхозой дирекциин анхаралда

АЖАХЫГАА ЗҮБӨӨР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

Кабанскын совхозой 1-ээ...
отделениин тракторно-тарна...
ажалай, эбэртэ бодо мал...
мүн нугаһа, гахай үсхэбэри...
дэг гурбан гомохон бригад...
апрелиин нэгэнһээ ажал...
тоосоондо оронхой.

Энэ отделениин мэргэжэ...
тэд: тараан ажалай бригад...
бригадир, агроном И. Сту...
зоотехник Н. Безденежны...
шубуу үсхэбэрилхэ бригад...
бригадир, зоотехник А. Макс...
мова гэгшэд түсэбтэ хүдэл...
рингөө орошо, гарашын ха...
жэээ тодорхойлһон байна.

Тараан ажалай бригада ха...
раалмжаа дүүргээд байба...
совхоздоо 17 мянган түхэр...
мал ажалайхид—56 мянга...
түхэриг олзо оруулха юм. Бри...
гадануудта хамтын сугла...
болоһоной удаа хабарай т...
рилга хаһа саг соогоо эхил...
Тарилгын түрүүшын үдэр...
бригадын гэшүүд ажалай б...
тээсэ, эрхим шанар түйлэ...
эрмэлзэн, эмхитэй оролд...
тойгоор ажаллажа байна.

Отделениин һаалиншад...
һааляа эли бодо дээшэл...
лээ. Жэшээнь, үнгэрэ...
һарын эхиндэ нэгэ хо...
гой һаалгаар тонно һү аб...
даг һаа, энэ һарын тэн...
гаар тонно хахадта хүр...
Энээнһээ уламжалан, гүрэ...
һү худалдалга 50 центнер...
100 центнер хүрэтэр дээшэ...
Гэбэшье ажахын тоосоото б...
гадануудай арга боломж...
отделениин хүтэлбэринһөө ш...
тагаалан хүсэд хэрэглэгдэ...
байшажа магад. Отделени...
эрхилэгшэ нүхэр Н. Суво...
хашхарха, зандарха, хар...
дайрахаар үлэ баран, нют...
мал ажалай хүгжэлтэдэ шу...
ла хэмжээ-ябуулгануудые х...
шо татаха һэдэлгэ гарга...
Жэшээнь, малшадай сугл...
дээрэ һаяшаг-пигэжэ хэл...
ажахын тоосоондо ороһон г...
нөө үедэ зоотехник, иску...
венна үрэжүүлэгшэ болон в...
һаадаг электрын оньһоной...
ханик гэхэ мэтые гарг...
«хаяха» ёһотойбди, тиихэд...
үйлэдбэриимнай гаргаша...
болохо гэхэ мэтээр ган...
Малшадые нимэ мэргэ...
нүүдтэ һургаагүй аад, зо...
ник, үрэжүүлэгшэ ба мех...
гые намнаха гэжэ б...
аашалдагынь ямар ушар...

Фермээ искусственна ...
жүүлэгшэгүй болгохо гэһэ...
хэр Н. Суворовой бод...
мүнөөдөө тон буруу гэжэ...
маар. Мал үдхэлгэдэ ехэ ...
шанартай энэ түрүү арга...
най совхозой фермэнүүдтэ...
шагайл хэрэглэгдэдэг боло...
байнхай бшуу.

Манай отделениин бриг...
нүүд ажахын тоосоо гүн...
гөөр нэбтэрүүлэн бэелүү...
тохёолдоһон алдуу дутуу...
даа эрид шууд усадхан...
лай шэнэ амжалта түйлэ...
дамжагтүй.

Н. Штар...

ОНОЛ АРГЫЕНЬ ОЛОХОЛ ХЭРЭГТЭЙ

(Кукурузын газар утэгжүүлхэ, уһалха, зүбөөр элдүүрилжэ тариха тухай)

МЭРГЭЖЭЛТЫН ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛ

Мүнөө хаа хаанагүй хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин хаһа түлэг дундаа ябажа байна гээшэ. Олонхи ажахынуудта эртын ороохо тарилга гол түлэб дүүрэхэ дүтэлөө.

Тиихэдэ нигээд удахагүй кукуруза тарижа эхилбэ. Хэнэйшье мэдэһээр байгша ондо республикымнай кукурузашад энэ ургамалые нёдондонойхиһоо һураггүй ехээр тарижа, га бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса, ехэнхинь һүн эдеэтэй буурсагтай болгожо абаха зорилго табинхай. Энэмнай айхабтар харюусалгатай, хүндэтэйшье хэрэг байһаниинь элитэ.

Урдаа табиһан зорилгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула газараа һайнаар утэгжүүлхэ, уһалха, зүбөөр элдүүрилжэ, хаһа сагтань эрхим шанартайгаар тариха шухала болоно. Энэ талаар республикымнай колхоз, совхозуудта кукуруза тарилгын агротехникэ хэр зэргэ зүбөөр сахигдана гээшэб? Абаһаар харахада аймагуудта энэ ургамалые һайнаар ургуулхын тула яһала оролдолго гаргагдана гэжэ һанахаар байдаг. Жэшээлхэдэ, олонхи колхоз, совхоздо кукурузын газарта жэлһээ жэлдэ наг шэбхэ горьтой гаргагдана. Газаршье муу бэшээр элдүүрилэгдэнэ. Тэрэнние уһалагдадаг газарта таридагшье ажахынууд бии. Гадна гол түлэб хаа хаанагүй зүб квадрат гаргагдажа таригдадаг болоо. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, манай эндэхид кукуруза тарижа, ургуулха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой гээшэ.

Теэд яахадаа олонхи ажахынуудтамнай жэлһээ жэлдэ мүртэй ургаса абтанагүйб? Ямар шалтагаанһаа нэгэ зарим звенонууд 1—2 жэлдэ бараг һайн ургаса абаһан аад, удаахи жэлнүүдтэнь урагшагүйдэнэб? Али тарилгын агротехникын заабари ехээр хазагайруулагдана гээшэ гү? Эдэ асуудалнуудта харюусахын тула хэдэн һанамжа, ажаглалтануудые хэмээр байна.

ГАЗАРАА ЗҮБӨӨР ЭЛДҮҮРИЛЖЭ ШАДАНАГҮЙБДИ

Ажахынуудта кукурузын газарта наг шэбхэ, илангаяа хуушан, һайса нэгшэһэн шэбхэ үшөөл һанаһанда хүрэмэ ехээр гаргагдажа, хүрьһэндэнь зохидоор шэнгээгдэнэгүй ха юм. Абаад үзыт, мүнөө колхоз, совхозуудтамнай кукурузын газарта наг шэбхэ гаргаха түсэб оройдоол 32 процент үлүүтэй болоод байна. Илангаяа Прибайкалиин, Кяхтын, Хориин аймагуудта наг шэбхэ бүришье бага гаргагдаа.

Үнэндөө түрүү кукурузашадай дүй дүршэлһөө харахада тэдэнэр имагтал үбэлдөө, хабар эртүүр хуушан наг шэбхэ ехээр гаргаад, нэгэ жэгдээр тараажа, һүүлдэнь тариха һаа 25—30 үдэр урда газараа һайрамаар гү, али гол горходой уһаар уһалдаг. Тиигээд паар гү, али намар хахалһан газар һаань, 12—16 сантиметр гүнзэгыдэ лущени хээд, һүүлээрнь хүндэ каток ябуулжа, хүрьһыень жэгдэлэн нягтаруулаад таридаг байна. Хэрбээ газарайнгаа намар хахалагдаагүй байгаа һаань, тэрэнээ хабар бүри эртэ 20 сантиметрһээ гүнзэгы бэшээр хахалжа, нэгэмүһэн наг шэбхэеэ хүрьһэндэнь оруулаад, дээрэһээнь катогоор нягтаруулан даруулдаг. Харин паарай гү, али намар хахалагдаһан газарые хойто хабарынь тарихынгаа урда дахин хахалдаггүй, миил культиваци хээд, таридаг байха юм. Эдэ онол аргануудые түрүү кукурузашад Н. И. Дампилов, Б. Б. Галданов, П. А. Новокрещенных М. Н. Кондратюков болон бусад шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, тогтууритай һайн ургаса абана бшуу.

Тиихэдэнь зарим ажахынууд наг шэбхэеэ газарай хүрьһэндэ оруулаабди гээд, тэрэнээ хабар дан гүнзэгыдэ хахалжархидаг. Мүн намар хахалһан газаршье һаань, хабар тэрэнээ дахин элдүүрилжэ, ургасыень ехээр доошолуулдаг байна. Энээнэй тон ехэ алдуутай байһаниие нимэ жэшээ дээрэһээ хаража болоно.

ЯМАР АЛДУУ ГАРГАГДАНАБ?

Нёдондо Тарбагатайн аймагай колхозууд 1009 гектарта га бүриин 17 тонно шэбхэ гаргаад, 2,6 центнер суперфосфат нэмэлтэ тэжээл оруулжа, газараа хабар хахалаад таряа юм. Намарынь тэндэһээ гектарай миил 22 центнер ургаса хуряагдажа, силос дарагдаа. Тиихэдэнь эндэхи «Маяк» колхоздо И. В. Михалевой даадаг звеногойхид намар хахалһан 20 гектар газарайнгаа га бүридэ 20 тонно шэбхэ гаргаад, тэрэнээ дахин хахалангүй, миил дээтүүрэнь гүйхэнөөр лущени хээд, катогоор хүрьһыень жэгдэлэн нягтаруулжа таряа һэн. Тиигэжэ тус звеногойхид газарайнгаа шииг нойтые зүбөөр барижа шадаһанай ашаар гектарай 267 центнер ургаса абаа.

Бичурын аймагай Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан П. А. Новокрещенных намар хахалһан газарай га бүридэ 11 тонно шэбхэ зөөгөөд, хабар тэрэнээ дахин элдүүрилэнгүй культиваци хэжэ таряад, ургасыень һайнаар харууһалан, гектарай 467 центнер ногоон эшэ намаа хуряагаа юм. Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Б. С. Будаев баһал иимэрхүү онол арга хэрэглэжэ, уһалагдадаггүй добо газарай паар дээрэһээ га бүриин 230 центнер кукурузын ургаса абажа шадаа. Иимэ жэшээ хаа хаанагүй олон.

—Кукуруза тариха газарые хабар шадаал һаа, гүзэгыгөөр хахалхада хүрьһэнэй доодохи шииг нойтон дээрээ гараад, үрэһэнэй ургахада таатай боложо үгэнэ,—гэжэ зарим кукурузашад, агрономуудшье хэлэдэг.

Энэнь зарим тэды зүбшье шэнги байна. Юуб гэхэдэ хабар хахалһан шиигтэй газарта таригдаһан үрэһэн яһала түргэн ғарадаг гээшэ. Теэд олонхи ушарта тэрэ гараһан эшэ набшанууд тээ ехэхэн боложо байтараа саашаа ёһоор ургахаяа болишодог бшуу. Хаража ябахада, колхоз, совхозуудта аяар август һарада кукурузань 1—1,5 метрһээ ехэ болоогүй байдаг. Эгээл энэ үедэнь хюруу унажа, ургасые бүришье һалгаана ха юм.

Тиимэһээ намарай паарые дахин хахалхада гэхэ гү, али хабарынь гүнзэгыгөөр, шэнээр хахалжа тарихада ургасын үндэһэн дороо минеральна бодосуудаар таһалдажа, багал хүйтэрхэ, шииг нойтоной дутахада муудажа эхилнэ гээшэ. Хэрбээ хүрьһэнэйнгээ нягтарһан, дороһоо ехэ орбуулагдаагүй, шиигтэй байгаа һаань, кукурузын ургаса һайнаар ургаха, хүйтэн, халуунинешье ядалгүй дабажа гараха жэшээтэй.

Энээнһээ ямар тобшолол хэхэб гэхэдэ, паар, намар хахалһан газарые хабар тарихынгаа урда дахин хахалжа болохогүй. Харин буртаг үбһэ үрмэдэһые үгы хэхын тула культиваци хээд тариха хэрэгтэй. Хэрбээ тиимэ бэлэн газаргүй байгаад, хабар хахалжа тариха болоо һаа, тэрэнээ 20 сантиметрһээ гүнзэгыдэ элдүүрилһэнэй хэрэггүй. Тиигээд тэндээ хүндэ каток ябуулжа, хүрьһыень заабол нягтаруулха ёһотой.

ТАРЯАЛАН ЭРТЭ УҺАЛХАДА ДЭЭРЭ

Зарим аймагуудта кукурузань гол түлэб һайнаар уһалагдадаг газарта таригдана. Теэд баһал тэндэһээ тогтууритай баян ургаса абтажа бирагданагүй.

Энээндэнь мүн лэ нэгэ шалтагаан бии. Олонхи кукурузашад газараа заабол тарихынгаа урдахана уһалхые оролдодог. Жэшээлхэдэ, нёдондо Баргажанай совхозойхид 649 га кукурузын газарай гектар бүридэ 20 тонно шэбхэ гаргаад, тарихаһаа 7—10 үдэр урид тэрэнээ уһалһан байна. Тиибэшье гектарай оройдоол 72 центнер ургаса хуряагаа. Заиграйн Онохойн совхоз баһал 1320 га кукурузынгаа газарай 1074 гектарынь тарихынгаа урда уһалаа юм. Теэд харыт даа, га бүриһөө оройдоол 61 центнер ногоон намаа хуряагаа ха юм. Харин тус ажахын зарим кукурузашад газараа тарихаһаа холо урда уһалаад, муу бэшэ ургаса абаһан байна. Жэшээлхэдэ, Г. Б. Бадмацыренов, Т. Л. Солдатов гэгшэдэй звенонууд газараа хабар эртэ уһалаад, гектарай 150—180 центнер ургаса абаа. Тиимэһээ кукурузын газарые тарижа эхилхэһээ 25—30 үдэр урид уһалхада ашаг үрэ ехэтэй байна гэжэ эдэнэй дүй дүршэлһөө харагдана.

Эдэ бүгэдэһөө харахада, олонхи ажахынууд газараа һайнаар утэгжүүлхэ, уһалха, элдүүрилхэ талаар агротехникые зүбөөр баримталжа үшөөл шаданагүй.

Мүнөө жэлдэ таряалан дээрэ наг шэбхын бага гаргагдаһаниие хараада абажа, колхоз, совхоз бүхэндэ намарай пааргүй һаань, кукуруза тариха газарые мэнэ гэһээр хахалжа, хүрьһыень жэглэлэн нягтаруулха хэрэгтэй. Удаань тэндээ тариха болотороо наг шэбхэ үшөө һайса гаргаад, дээгүүрнь лущильник гү, али культиватор ябуулха шухала. Гадна аргатайл һаань, нэгэшье үдэр гээнгүй кукурузын газарые хаа хаанагүй уһалжа захалха саг тулаа.

Нютаг нютагай эрхэ байдалда таарулан, тарилгын эдэ бүхы агротехникын заабаринуудые зүбөөр бэелүүлжэ шадабал, үндэр баян ургаса абаха уялгаа дүүргэхэ байһамнай лабтай.

Н. Суздалев,
Улан-Удын нютагай үйлэдбэриин управлениин агроном.

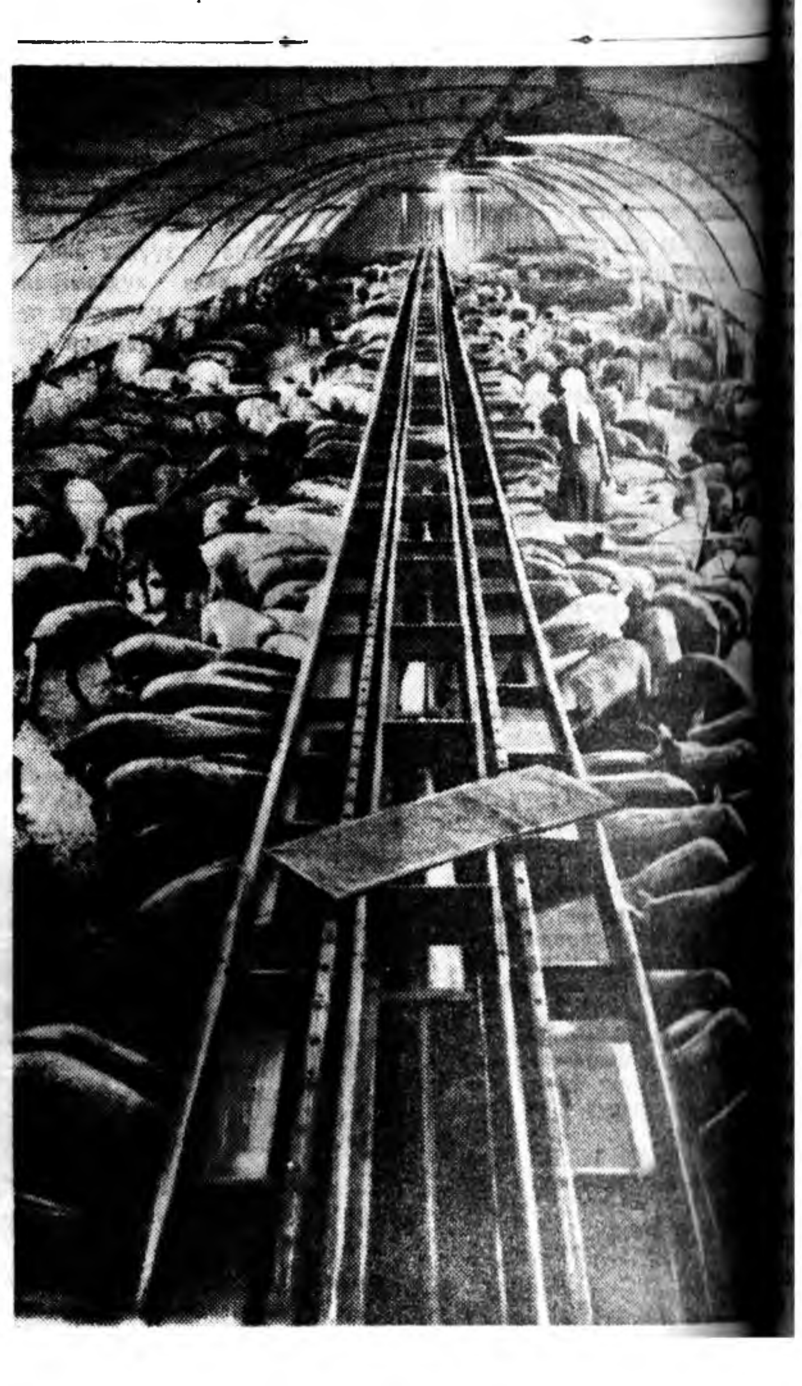

КУЙБЫШЕВСКА ОБЛАСТЬ. **Кинельскэ районой «Комсомолец» совхоздо гахай тэжээхэ оньһожоруулагдаһан фермэ баригданхай. Энэ фермэдэ хоёр гахайшан ажалладаг. Мүнөө тэдэнэр 3200 гаран гахайнуудые шахажа байна. Гахайн шэгнүүрэй нэмээгдэһэн центнер бүхэндэ 1,4 ажалай үдэр нэгэ хүн дээрэ бодоходо) гаргагдана.** ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **гахайн байра соо тодхогдоһон тэжээл тарааха транспортёр харуулагдана.** ТАСС-эй фотохронико.

НАЙДАМТАЙ НҮХЭД

...рей Александрович, ...муу бэшээр хүдэл...хэбэртэйбди. Харын, ...эг бэлэн болоод бай...эд слесарь Борис ...хүлһэтэй нюураа ар...жа, сүлөөгүйхэн хү...ижэ байһан нүхэртөө

...эз ши бидэ хоёр муу...дэлэгшэ һэмбибди? ...нжекторнуудые за...адаа шанар тухай ...үхэндэ мартаха ёһо ...Борис,—гээд Андрей ...кий нүхэрэйнгөө ур...раба...

...й түрүүшын халаа...этэр хоёр шахуу час ...гаа. Энэ үдэр меха...цехын слесарьнууд ...Золотовский Борис ...хоёр хэзээ хэзээнэй...эр нормоёо дүүргэ...ал даа. Верстак дээ...атай байһан олон хэ...ьнуудта һуулгагда...ин түүлхэнүүд энэ ...оролдосотой ажалай ...болохо ёһоороо болоо. ...дэ, гуулин түүлхэ...он һайн шанартай...таха хэрэгтэй бай...іэ халаанай мастер ...лдэр ажалай һүүл... хоёр слесарьнүүдые ...мүнөөдэрэйнь ажа...бари үгэһэн байгаа.

...олохон жэлдэ Улан...ин деподо таһалга...р хүдэлмэрилжэ бай...рьнууд Золотовский, ...гэгшэдэй баян дүй..., мүн шадабари мэр...байһаниинь мэдээжэ. ...слесарьнүүдэй бари...мсэгүүд баһал мэ...ха сабшуур хоёрһоо ...та торсолдомоор юу...юм даа. Инмэл ха...рьнууд промышлен... үйлэдбэриин эгээл ...эр ажалда хүдэлмэ...рилдэг гээшэ. Теэд ами аминдаа таһарһан детальнуудай заһабари, хабсаралга болон элдэб шэмхэлүүр ажал дээрэ оньһото техникэ үргэнөөр хэрэглэхэнь бэрхэтэйшэг байдаг.

Часай стрелкэнүүдэй дүрбэн саг болоһониие харуулхаһаа урид тэдэнэй хажууда хүрэжэ ерэһэн мастер.

—О, оролдосотойгоор ажаллаһыетнай обёорхоор лэ,—гээд урматай хүхюунээр кармаанһаа кронциркуль гаргажа, бэлэн болоһон детальнуудай хэм хэмжүүрнүүдые шалган үзэнэ.

— Петр Максимович, танайнгаа үсэгэлдэрэй захиралтые дүүргэн, шанарай түлөө шангаар оролдогдобо гээшэ.

— Өөрын тамгатай болоһон та хоёрто найдангүйгөөр хэндэ найдахаб. Шанар — эрхим, нормынтнай дүүргэлтэ 136 процент,— гээд мастер слесарьнүүдэйнгээ гарые шангаар адхаба.

— Уялгамнай ехэ, оролдоогүйдэ аргагүй. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ ёһотойбди...

Эдэ хоёрой иигэжэ харюусаһаниинь эгээл зүб. Манай орон дотор коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа эхилһэн ехэ тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябалсаһан юрын эдэ хүдэлмэришэдэй хүсэл зориг нэгэ, хэрэг ажалайнь амжалта совет арадаймнай хамтын тэмсэлдэ туһа нэмэри болоно бшуу. Иигэжэ үнэн сэхээр ажалладаг, хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг дээрэһээ нүхэр Золотовский, Изюмцев гэгшэд депогойнгоо хүдэлмэришэдэй дундаһаа түрүүлэн, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэниичь гайхалтай бэшэ.

Андрей Александрович Золотовскии нүгөөдэ нүхэрһөө нилээд холо аха, дүй дүршэлөөршье баян. Гэбэшье өөрынгөө урдахиие хараад ябадаггүй, хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлые залуушуулдаа дамжуулан үгэдэг байна. Өөрынь һургаһан слесарьнүүдэй нэгэн Борис Изюмцев болоно. Мүнөө өөрынгөө һурагшатай нэгэ бригадада сугтаа хүдэлмэрилхэдөө хэрэг ажал тухайгаа холо зүбшэдэг, бэе бэедээ туһалдаг заншалтай. Эдэ хоёр ударнигууд һара бүриингөө даалгабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ. Үнгэрһэн апрель һарадашье тэдэнэр тус бүридөө хоёр шахуу нормо дүүргэн, Майн 1-нэй һайндэрые угтаһан байна.

—Түмэр замай транспортын ажахыда үдэр һүниин илгаа байдаггүй ха юм,—гээд нүхэр Золотовский хөөрэнэ.—Тиимэһээ бидэнэр, депогой хүдэлмэришэдэй урда бүхы локомотивуудаа һайнаар заһабарилжа, арадай ажахын ашаа шэрэлгэ дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха зорилго табигданхай гээшэ. Нүүрһээр ябадаг паровозуудай оронда тепловозууд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Һаяхан Кремлиин Ехэ ордон соо болоһон түмэр замшадай бүхэсоюзна суглаан түрэл партиингаа Программа соо түмэр замай транспортые хүгжөөхэ талаар табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгээр тодорхой хэмжээнүүдые хараалба. Энэ тэмсэлдэ хаба шадалаа гаргахаар бэлэн гээшэбди.

Зүб даа. Иимэ хүдэлмэришэдэй ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабан гарахань, даалгагдаһан хэрэгээ заатагүй дүүргэхэнь найдамтай.

Б. Будаев.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа): А. Золотовский, Б. Изюмцев гэгшэд ажалдаа.

З. Веснинагай фото.

БУРЯАД БЭШЭГЭЙ ШЭНЭ ДҮРИМ ТУХАЙ*)

Гэбэшье орфографическа комиссиин зарим гэшүүд буруушаажа, энэ дүрим абтаагүй. Юундэб гэхэдэ, **у** үзэг хэдэн удхатай болохо байна бшуу; **у** үзэгтэй буряад үгэдэ эрэ аялгантай залгалта нэмэхэ аад, **у** үзэгтэй абтаһан үгэдэ эмэ аялгантай залгалта нэмэхэ ёһотой болохо байгаабди.

Абтаһан үгэдэ залгалта, суффиксын нэмэгдэхэдэ, үшөө ямар алдуу үзэгдэдэг бэ гэхэдэ, һуури залгалта хоёрой хоорондо үлүү аялган оруулагдадаг. Тиимэһээ зэргэлһэн хашалганаар һүүлтэдэг абтаһан үгэдэ мүн лэ хашалганаар эхилһэн залгалта, суффикс гү, али частица нэмэхэдээ, хоорондонь аялган бэшэжэ болохогүйень мартахагүй ёһотой. Жэшээнь: поезд-поезддо, поездтнай (харин **поездодо, поездохон, поездотнай** бэшэ!); гимн—гимндэ, гимнһээ, гимнүүд, гимнмнай, гимнтнай, гимншүү (харин **гимнэдэ, гимнэһээ, гимнэнүүд, гимнэмнай, гимнэтнай** бэшэ!).

2. Глаголой ба бусад хэлэлгын хубиин һуури дээрэ суффикс, залгалта нэмэхэдэ, тэрэ һууриин һүүлэй түргэн **а, о, э** аялган, мүн тогтууригүй **н** (урдахи түргэн аялгантаяа) **р, л** хашалгануудай хойно байгаа һаа, иимэ ушарта унадаг.

а) хоёрһоо дээшэ үетэй глаголдо: хатара—хатарба, хатарсагаа, хатархада; эхил**э**—эхилбэ, эхилдэг, эхилһэн г. м. Иимэ һууриһаа суффиксын хүсөөр нэрэ үгэ бии болгоходо, һүүлэйнь түргэн аялган мүн лэ унадаг: сэсэр**э**—сэсэрдэһэн, ногоор**о**—ногоормо, зуурш**а**ла—зууршалга, хахар**а**—хахархай;

б) юумэнэй, тэмдэгэй нэрэһээ, мүн наречиһээ **-ла, -да** суффиксын хүсөөр глагол бии болгоходо: дэр**э**—дэрлэ, шэр**э**—шэрдэ, хар**а**—харла, хар**да**, уран—урла, дүлэн—дүлдэ, холо—холдо;

мүн эдэ һууринуудһаа **-та** суффиксын хүсөөр глагол бии болгоходо, гансал **р**-эй удаа унадаг: хир**э**—хиртэ, ойр**о**—ойрто, дээр**э**—дээртэ;

в) глаголдо **-за, -бари, -хай, -лаа, -ша** суффикснуудые нэмэжэ, юумэнэй, тэмдэгэй нэрэ бии болгоходо: гар**а**-гарза, ол**о**-олзо, түл**э**-түлбэри, һал**а**-һалбари, һиил**э**-һиилбэри, түүр**э**-түүрхэй, уйл**а**-уйлхай, зур**а**-зурлаа, ор**о**-оршо.

Глаголой һуурида **-та, -да, -ха, -га** гэжэ залогой суффикснуудые нэмэхэдэ, һууриин һүүлэй түргэн **а, о, э** аялганууд мүн унадаг: аба-абта, оро-орто, диилэ-диилдэ, дуула-дуулда, бодо-бодхо, боло-болго. Зүгөөр тэрэ унадаг аялганай урда **д** үзэг, тэрэнэй урда тээ үшөө нэгэ хашалган байгаа һаань, **-ха (хаа)** гэжэ залогой суффиксын нэмэгдэхэдэ, тэрэ зэргэлһэн хоёр хашалганай хоорондо түргэн аялган бэшэгдэдэг: **урда**-урадха, урадхуула; **үмдэ**-үмэдхэ, үмэдхэл, үмэдхүүлэ; гомдо-гомодхоо г. м.

3. Энээнһээ урагша **ч, щ, ш, ж, х** үзэгүүдээр һүүлтэдэг үгэнүүдые, гадна **театр, министр** мэтын үгэнүүдые хамаанай падеждэ зохилдуулхадаа, **-ын** залгалтатайгаар бэшэдэг байгаабди. Теэд иимэ бэшэлгэ хүн зоной үгүүлбэридэ таарадаггүй. Тиимэһээ нэгэ хашалганаар, тэрэ тоодо **ч, щ, ш, ж, х** үзэгүүдээр, мүн урдаа хашалгантай **р** үзэгөөр һүүлтэдэг үгэнүүдые хамаанай падеждэ **-ай** залгалтатайгаар бэшэхэ гэжэ шэнэ дүрим соо хэлэгдэнэ. Жэшээнь: врач-врачай, плащ-плащай, боец-боецэй, цех-цехэй, чуваш-чувашай, гараж-гаражай.

Сохилтотой **и** аялганаар һүүлтэдэг үгэнүүдые хамаанай падеждэ **н** залгалтатайгаар, харин сохилтотой **е**-гээр һүүлтэдэг үгэнүүдые **-гай** залгалтатайгаар бэшэхэ. Жэшээнь: такси-таксин, жюри-жюрин, Росси-Россин, буржуази-буржуазин, хируги-хирургин, шоссе-шоссегэй, пюре-пюрегэй.

4. Зарим үгэнүүдые зүгэй падеждэ зохилдуулхадаа, **-да, -та** залгалтын алиинь бэшэхэб гэжэ маргахаар байдаг. Гадна хуушан дүрим соо үгүүлбэридэ тааруугүй зүйл бии байгаа: һарын нэрэнүүдые **-та** залгалтатайгаар бэшэхэ гэһэн дээрэһээ **январьта, сентябрьта** гэжэ бэшэдэг һэн.

Шэнэ дүримэй ёһоор **л, м, н, ж, з** хашалганаар, бүхы аялганудаар, урдаа хашалгантай **р** үзэгһөө бэшэ хоёр-гурбан хашалгануудаар һүүлтэдэг үгэнүүдые, зөөлэн **р** һүүлтэй һарын нэрэнүүдые **-да** залгалтатайгаар, бусад бүхы үгэнүүдые **-та** залгалтатайгаар бэшэхэ гэжэ хэлэгдэнхэй. Жэшээнь: мал-малда, артель-артельдэ, ном-номдо, грамм-граммда, дэн-дэндэ; багаж-багажда, указ-указда, акт-актда, январь—январьда, сентябрь-сентябрьда; дробь-дробьто, чуваш-чувашта, щёлочь-щёлочьто, плащ-плащта, класс-класста г. м.

Мүн зарим ушарта үгэнүүд зүгэй падеждэ байхадаа, ямаршье залгалтагүй байжа болохо юм гэжэ хэлэгдэнэ. Жэшээнь: үсэгэлдэр **Улаан-Үдэ** ороо. Тэрэ **Москва** ошоо. Хүбүүн мүнөө **жэл** һургуулияа дүүргэхэ.

5. Гаралай падеждэ ямар зүйлдэ анхарал хандуулмаар бэ гэхэдэ, хэлэнэй узуурай **н** үзэгөөр һүүлтэдэг үгэнүүдтэ **-гһаа** залгалта нэмэгдэдэг, жэшээнь: а**н**-ангһаа, дала**н**-далангһаа, дэн-дэнгһээ.

6. Аялганаар һүүлтэһэн зарим абтаһан үгэнүүд (хүнэй нэрэ обог, **-ство** суффикстай ба эхэнэр хүн гэжэ харуулһан суффикстай үгэнүүд) ород хэлэндэ ямар байгааб, тэрэ зангаараа нэрын падеждэ бэшэгдэдэг гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. Харин нэрын бэшэ падежнүүдтэ энэ сохилтогүй аялган һүүлынь хубилха гү, али үгы гү гэжэ урдань эли бэшэ, хүдхаляа гарадаг байгаа. Шэнэ дүримэй ёһоор, урдаа хашалгантай сохилтогүй **а, о, ый** аялгануудаар һүүлтэдэг абтаһан үгэнүүдэй тэрэ һүүлыень зүгэй, хамтын, гаралай падежнүүдтэ хубилган, аялганай һубарилаар тааруулха хэрэгтэй. Жэшээнь: Нина-Нинэдэ, Нинэтэй, Нинэһээ; Осипенко-Осипенкэдэ, Осипенкэтэй, Осипенкэһээ; министерство-министерствэдэ, министерствэтэй, министерствэһээ; Буденный-Буденнодо, Буденнотой, Буденноһоо; спортсменка-спортсменкэдэ, спортсменкэтэй, спортсменкэһээ.

Мүн тэрэшэлэн **ия, ий, е, я** аялгануудаар һүүлтэдэг абтаһан үгэнүүдэй энэ һүүлыень зүгэй, хамтын, гаралай падежнүүдтэ **и** болгожо бэшэхэ хэрэгтэй. Жэшээнь: Юлия-Юлидэ, Юлитэй, Юлиһээ; Горький-Горькидо, Горькитой, Горькиһоо; Беридзе-Беридзидэ, Беридзитэй, Беридзиһээ; Ваня-Ванида, Ванитай, Ваниһаа.

Л. Шагдаров.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

* Үргэлжэлэл. Эхиниинь майн 16, 17-ной номернуудта.

Г. ЧИМИТОВ

Гурбатай Ленин

Эхынгээ һайхан шарайе,
Энхэргэн зөөлэн харасые
Жаахан хүбүүн шэртээ гү,
Жалжытараа энеэнэ.

Шэмэг болохоор гоёхон
Шэб шэнэхэн нааданхай

Шэлэжэ хүбүүн абаа гү,
Шэггүй уринаар миһэрнэ.
Түби дэлхэйн арюуниие,
Түүхын хожомой сарюуниие

Таажа хүбүүн мэдээ гү,
Таашаажа зохидоор энеэнэ.

РЕСПУБЛИКЫН МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН СААШАНХИ ХҮГЖЭЛТЭ

... XXII съездын ...нүүдээр зоригжо...ликымнай модо бэ...промышленностиин ...гэгшэд долоон жэ...е уридшалан дүүр...о бэлэдхэлэй про...тиие арадай ажа...албари болгон хүг...а социалис мүры...ээр дэлгэрүүлһэн ...нэй энэ оролдол...э харагдажа заха...хозоймнай ой мо...о болбосоруулгын ...остиин Управле...продукци үйлэдбэ...үшын кварталай ...процент дүүр...мянган түхэригэй ...өбһөө галуур гар... Түрүү предприя...хо Баргажанай, ...леспромхозууд, ...модоной завод ту...лтатай һайнаар ...Мүн Хандагайн, ...леспромхозууд ту...ргэдэ гаранхай. ...өөдэхэ, шэрэхэ ...шье һуларуулха...а гол мүрэнүү... урадхуулгада бэ...а зорилго модо... табигдаһан бай...урадхуулгые түгэс...эр угтажа, хаһа ...ргэхэ гээшэ ехэ ... хэрэг болоно. ...республика до...гдэһэн модоной ...р хубинь уһаар ...ха, хэрэгтэй га...дэнэ. ...жэлдэ 2254 мян...о Үдын бассейн...дэ 1240 мянган кубометр модон уһанда табигдаһан байгаа. Энэ модые хараалагдаһан саг болзор сооһь гээлтэгүйгөөр хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ асуудалда ёһотой анхаралаа хандуулдаггүй һэн. Тиимэһээ 250 мянган кубометр модон гээлтэдэ ороһон, уһанда шэнгэһэн байгаа. Модо урадхуулгын ажал муугаар оньһожоруулагданхай гэжэ тэмдэглэхээр. Энэ ажалые хүнгэдхэхэ техникын бии байбашье, модо уһанда табиха, мүн урадхуулха, модые сортоорнь, ута богонёорнь илгаха ажал ехэнхидээ хүнэй гарай бар хүсөөр лэ бүтээгдэнэ.

Энэ жэлдэ модо урадхуулгые оньһожоруулха, бии байһан арга боломжонуудаа гүйсэд элирүүлэн хэрэглэхэ, механизмуудые гүйсэд һайнаар ашаглаха эрилтэ табигдаа. Тиин энэ жэлдэ модо урадхуулга дээрэ тракторнууд, лебёдконууд, бульдозернууд, ПС-1, ПС-5 гэжэ патрульна суднанууд олоор хэрэглэгдэхэнь. Суднануудые ашаглаһанай ашаар модо уһа руу табиха, мүн рейдовэ ажал оньһожоруулха арга олгогдохо байна. Тиихэдэ шэнэһэн модо уһаар урадхуулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ республикымнай предприятинууд шэнэһэ урадхуулха түсэбөө дүүргэдэггүй байгаа. Тиихэдэ, нёдондо жэлдэ 150 мянган кубометр шэнэһэ урадхуулхын оронда 112 мянган кубометр уһанда табигдаад, тэрээнэй 85 мянган кубометрынь хэрэгтэй газартаа хүргэгдэһэн юм.

1962 оной туршада гол мүрэнүүдээр урадхуулагдаха 2236 мянган кубометр модоной 180 мянганиинь шэнэһэн болоно. Энэ ажалаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө модоёо голнуудта дүтэ шэрэхэ хэрэгтэй байгаа. Харин Байгалай, Худанай, Хүрьбын, Итанцын леспромхозууд модо шэрэхэ даабаряа дүүргэнэгүй. Модые, илангаяа шэнэһэ гээлтэдэ оруулангүйгөөр урадхуулхын тула предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгыень дээшэлүүлхэ шухала. Тиихэдэ нёдондоной урадхуулгын үедэ уһанда шэнгээһэн модо гаргаха, голнуудай эрье шадар үлэһэн модо суглуулан урадхуулха талаар энэ жэлдэ ехэ ажал хэгдэхэ ёһотой.

Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые амжалтатай һайнаар дүүргэхын тула ажалай журам наринаар сахин, оронойнгоо экономическа бусад районуудта барилгын модо саг сооһь эльгээхэ гээшэ ехэ шухала болоно. Модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын олонхи предприятинууд гүрэнэй түсэб, уялга, даабаряа гол түлэб саг сооһь дүүргэнэ. Тиихэтэй хамта гүрэнэй даалгабари дүүргэдэггүй, экономическа бусад районуудта барилгын модо, мүн хюрөөдэмэл материал эльгээхэ түсэбөө таһалдуулдаг предприятинууд бии байһаар гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Түрүүшын кварталай туршада ондоо совнархозуудта продукци эльгээхэ даабари дүүргэгдээгүй байгаа. Иигэжэ 6,4 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал, 2,7 мянган кубометр тусхай столбнууд, мүн хилын саана эльгээгдэхэ 540 кубометр хюрөөдэмэл материал дутуу үгтөө һэн. Илангаяа Шулуутайн леспромхоз продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө хараалагдаһан ассортиментын ёһоор дүүргээгүй байшоо. Мүн Сэлэнгын модоной база рудничнa тулгын, брус хэхэ модо дутуу үгөө. Байгалай модоной база, Горхоной леспромхоз, Онохойн модоной комбинат хэрэгсэлэй модо эльгээхэ түсэбөө мүн лэ дүүргэбэгүй. Ушар иимэһээ барилгын олон организацинууд шухала хэрэгтэй материалнуудые саг сооһь абаагүй, мүн тэрэшэлэн шахта, руднигууд, хэлхээ холбоонoй линии татагшад хэрэгсэлэй модоор дуталдаһан байна.

Гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан даабариие дүүргэхэгүй ябадалтай саашадаа эбсэхын аргагүй. Совнархозой ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин управлениин зарим предприятинуудай түсэбөө дүүргээгүй ушар тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хайчгалтагүйгөөр ажаллаһаниие гэршэлнэ. Мүнөө 2-дохи кварталда эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, арадайнгаа ажахые шухала хэрэгтэй зүйлнүүдээр хараалагдаһан ассортиментын ёһоор хангаха тон харюусалгатай зорилго модошодой урда табигдана. Оронoймнай арадай ажахын хүгжэхэтэй хамта Бурядай республикын модошодой үүргэ, харюусалгань улам дээшэлжэ байна. Ой модоор баян манай республикада долоон жэлэй томо барилгануудай нэгэн болохо Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат, Байгалай целлюлозно завод баригдажа эхилээ. Манай модошод шэнэ предприятинуудые модоор, модоной зүйлнүүдээр хүсэд хангаха уялгатай.

Арад зоной аша туһада хэрэглэгдэхэ ой модоной ехэнхи хубинь Сэлэнгэ голые зубшан, мүн Байгал далайн зүүн эрье шадар ургана. Целлюлозно предприятинуудые хэрэгтэй модоорнь хангаха зорилгоор имагтал эдэ районуудта ой модоной промышленность хүгжөөгдэхэ, олон леспромхозууд, модо болбосоруулгын предприятинууд ниишэ зөөн асарагдаха болоно. Иигэжэ республика доторнай ой модоной промышленность гол түлэб хоёр комплекс болгон хүгжөөгдэхэ байна. Тусхайлбал, 1-дэхинь—Байгалай ой модоной промышленна комплекс, 2-дохинь Сэлэнгын ой модоной промышленна комплекс. Байгалай комплексын предприятинуудай модо бэлэдхэхэ хэмжээнь 1965 ондо мүнөө үеынхидэ орходоо 2 дахин ехэ болохо, тиихэдэ 1980 ондо — 3 дахин ехэдхэгдэхэ, бүхы дээрээ жэл соо 2,0 миллион кубометрһээ үлүү модон бэлэдхэгдэхэ зэргэтэй. Хэрбээ мүнөө байһан Байгалай, Баргажанай леспромхозууд жэлдээ 580 мянган кубометр модо бэлэдхэдэг һаа, 1963 ондо—800 мянган кубометртэ хүргэхэ болоно. Гадна жэл соо 400 мянган кубометр модо отолжо шадаха Курумканай, 200 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ Онёогой, 250 мянган кубометр модо отолхо Түрхын леспромхозууд шэнээр эмхидхэгдэхэ юм.

Сэлэнгын ой модоной промышленна комплекс Сэлэнгэ гол шадархи модо бэлэдхэхэ ба болбосоруулха, мүн түмэр замай линиинүүдтэ модо шэрэхэ предприятинуудһаа бүридэхэ. Тус районой ажалай хэмжээн 1980 ондо 3 дахин ехэ болгогдожо, жэл соо 3,2 миллион кубометр модон бэлэдхэгдэхэ байна. Сухэ Химнэ, Хёлго, Зэдэ голнуудай шадар модо бэлэдхэлэй шэнэ предприятинууд байгуулагдаха, Итанцын, Хорин, Худанай, Дээдэ-Худанай леспромхозууд хүсэ ехэтэй шэнэ техникээр зэбсэгжэгдэхэ, мүнөө үеынхидэ орходоо һураггүй ехэ модо бэлэдхэгдэдэг болохо байна.

Модо бэлэдхэлэй промышленностиие улам ехээр хүгжөөжэ, республикамнай долоон жэлэй эсэс багта Байгалай целлюлозно заводые 1100 мянган кубометр, Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадые 1200 мянган кубометр модоор хангаха юм. Тиихэдэ 1965 оной туршада 900 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэгдэхэ, 2,2 миллион хэһэг шпала хюрөөдэгдэхэ, мүн модоор хэгдэһэн олон янзын продукци бүтээн гаргагдаха.

Байгал шадархи ой модые арадай ажахыда ашагтай һайнаар хэрэглэхын, мүн модо бэлэдхэлгэ, шэрэлгэ, уһаар урадхуулга дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын зорилгоор отологдоһон модые ута зандань далай дээгүүр һаллан зөөхэ арга хэрэглэгдэхэ байна.

Республикымнай модо бэлэдхэлэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд и и г э ж э КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ байна.

Н. Пивоваров,
Бурядай совнархозой нэгэдэхи түрүүлэгшын орлогшо.

СССР-эй арадай ажахын амжалтануудые харуулһан выставкэдэ

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүхэсоюзна пионерскэ организациин 40 жэлэй ойдо зорюулжа, СССР-эй Арадай ажахын амжалтануудые харуулһан выставкэдэ «Элир натуралистнууд» гэжэ павильон нээгдэбэ. Энэ павильоной үүдэндэ пионерэй знамёнуудай зураг зураад зохёожо хээгээ. Тэндэнь «Дүршэн жэл» гэһэн үгэнүүд харагдана. Коммунистическа партиин даабаряар пионерскэ организацине комсомолой бии болгожо эхилһэн сагһаа хойшо бэелүүлэгдэһэн ажал хүдэлмэри тэндэ тодорхойгоор харуулагданхай. Тиигэжэ РКСМ-эй бүхэсоюзна II конференциин ороной бүхы городуудта, тосхон һууринуудта элир пионернүүдэй отрядуудые бии болгохо шиидхэбэри 1922 оной майн 19-дэ абча.

Пионерскэ организациин үдэр ерэхэ бүри урган хүгжэжэ, зохёон байгуулхы гайхамшагта ажалайнь улам бүри үргэн дэлисэтэй болохо һайһан тухайнь олон тоото экспонадууд тодорхойлно.

Сэлэнгэдэ

ТЕЛЕВИЗОРТЭЙ АЙЛНУУД ОЛОШОРНО

«Улаан Оронго» колхозой арбаад гэшүүд телевизор абанхай. Тэдэнэй дунда колхозой барилгын бригадые даагша Б. Бадмаев, шофер Б-Д. Цыбденов гэгшэд «комбайн» маркын 380 түхэригэй универсальна телевизортэй.

Оронгынхид Улан-Үдэ хотоһоо һонирхолтой телевизионно дамжуулгануудые өөһэдынгөө гэр байрада харадаг болоо.

ҺУРАГШАД КОЛХОЗДО ТУҺАЛНА

Гусиноозерск хотын горнопромышленна училищиин коллектив түрэл партиингаа ЦК-гэй мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр шефтээ абаһан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, тус училищиин үйлэдбэриин һуралсалай мастер В. А. Федосеевэй хүтэлбэри доро 12 һурагшад кукуруза таригдаха талмай дээрэ 910 тонно наг шэбхэ зөөжэ тарааһан байха юм. Һурагшад Чимит-Цырен Ванчиков, Александр Нефедьев, Анатолий Вильсон, Валерий Коноваленков гэгшэд үсэд шанга ажалаараа шалгараа.

Тэрэшэлэн Поворот тосхондо оршодог барилгын № 6 училищиин 11 группын һурагшад «Эрдэм» колхоздо пропашной культурануудые тариха газартань 250 тонно наг шэбхэ гаргаба. Колхозой правлени шударгы бэрхэ һурагшад Ульяна Селиванова, Альбина Лосева, Василий Ярыгин, үйлэдбэриин һуралсалай мастер нүхэр Астащев гэгшэдтэ баяр баясхалан хүргөө. Энэ группын һурагшад уһанда абтахa аюулда ороһон хониной байраһаа хони хурьгадые зөөжэ гаргаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

ҮНДЭР НАҺАТАЙ ЭГЭШЭ ДҮҮНЭР

Загастайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үндэр наһатай гурбан эгэшэ дүүнэр ажаһуудаг. Эгээ эгэшэнь Мэжэт Цынгуновна Балданова 1863 ондо түрэһэн, дундахинь Цэндэ Цынгуновна Жапова нэгэ наһаар дүү, тэдэнэй эгээ баганинь — Цыбикжит Цынгуновна Бадмаева 93 наһатай.

Эгэшэ дүүнэр ехэ наһатай болобошье, ухаанаар һонор, сарюун хүнгэн зандаа. Цэндэ Цыбикжит хоёр хорёод гаран ашанартай, мүнөө гушанараа хүмүүжүүлэлсэжэ байна. Цэндэ хүгшэн 21, Цыбикжидынь—10 гушанартай. Ашанарайнь олонхинь дунда болон дээдэ эрдэмтэйнүүд.

Р. Балданов.

«Нибелунгнуудай урьһаламжа» гэжэ Фриц Кунай трагикомедиие Бурядай гүрэнэй ород драмын театрта А. Асанин-Шитов найруулан табиба. Зураг дээрэ: Бурядай АССР-эй габьяата артистка Железнова М. Н. болон артист Дубовцев П. А. гэгшэд рольнуудаа гүйсэдхэжэ байна.

Г. СТЕФАНЕСКУГЭЙ фото.

„Эхын хоёр" ерэхэ сезондо

Бурядай АССР-эй арадай артист Дандар Аюшеевэй бэшэһэн «Эхын хоёр» гэжэ оперые табихаар бэлдэжэ эхилхэ тухай шиидхэбэри гүрэнэй Ленинэй орденто оперо, баледэй театрын уран һайханай совет гаргажа, театрынгаа репертуарна түсэбтэ оруулба.

Энэ оперо композиторой бэшэһэн гурбан оперын хоёрдохинь болоно. Тэрээн соо граждан дайнай үедэ Бурядта болоһон үйлэ хэрэг харуулагдана.

Оперо табихыень СССР-эй арадай артист Гомбо Цыдынжаповые уриба. Уран гоёолгонь РСФСР-эй арадай уран зурааша А. Тимин, хүгжэмэй талаар хүтэлбэрилгэнь БурАССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша В. Маймескулда даалгагдаба.

Гол рольнуудтань: Соктын ролиие — СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин, Рыбаковой — РСФСР-эй арадай артист Бадма Балдаков наадаха юм.

Оперын премьера театральна шэнэ сезоной эхеэр болохо.

Н. Маторин.

АЖАЛАА ШЭНЭЭР ЭМХИДХЭЖЭ...

Улан-Удын сэмбын фабрика, модоной завод, мяха-консервын комбинат... Эдэ гурбан предприятинуудай тэг дунда шахуу, нарһан модоор бүрхөөгдэһэн ой соо һүүлэй 2—3 жэлэй туршада хүдэлмэришэдэй шэнэ тосхон, «Сосновый» гэжэ нэрэтэй тосхон бодожо байна. Эндэ гол түлэб модоной заводой хүдэлмэришэд, мүн городой бусадшье предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд түбхинэн ажаһууна. Тосхондо ороходо хоёр дабхар 24—24 квартиратай модон гэрнүүд харагдана. Зариманайнь барилга дүүрэнхэй, нүгөөдүүлэйнь торхо бодхоогдожо байнхай.

Тосхондохи гэр байрануудай барилгые «Бурстрой» трестын 4-дэхи управлени эрхилнэ. Һаяхан болотор эндэ дархашуулай 5—6 бригада ажалладаг, барилга хуушан гуримаар хэгдэдэг һэн. Түрүүшээр газар малтагшад ерэжэ, фундаментын нүхэ малтаха, удаань шулуушад фундаментыень табиха, һүүлээрнь модошо дархашуул гэрэй торхо бодхоохо гэхэ мэтээр ажалаа эмхидхэжэ байдаг юм һэн. Али нэгэн мэргэжэлтэдэй дуталдахада ажал хүдэлмэри аалидажа, зогсохошье ушар үзэгдэдэг байгаа. Мүн хүдэлмэриин шанаршье һанаһанда хүрэдэггүй, заримдаа дахинаа, шэнээр хэгдэдэг байгаа бшуу.

Хэды болотор иимэ дутагдалнуудтай эбсэхэб, ямар аргаар эндэхи барилга эрхилбэл һайн бэ гэһэн асуудал барилгашадай урда гараба. Энээндэнь тон зүб харюу тус управлениин нүхэр С. Братчиковай хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон комплексно бригадын ажал хүдэлмэри үгэбэ. Тиигэжэ нүхэр Братчиковай бригадын жэшээгээр «Сосновый» тосхондо хүдэлдэг барилгашадай бригаданууд томодхогдожо, ажахын тоосоондо оруулагдаһан байха.

Мүнөө эндэ ажалладаг 2 бригадада дархашуулһаа гадна, газар малтагшад, шулуушад, пеэшэ баригшад гэхэ мэтэ мэргэжэлтэд бии. Эдэнэр тусхай звенонууд боложо бригадада ороно. Теэд тэдэнэр гансал өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлөөд лэ байдаг бэшэ, харин бэе бэедээ туһалалсадаг, хэрэгтэй болоходоо ямаршье хүдэлмэри хэлсэдэг болонхой.

Хэблэһэнээ лаблажа, А. Островерховэй хүтэлбэрилдэг бригада хаража үзээе. Тус бригадада дархашуулай, шулуушадай, пеэшэ баригшадай звенонууд, хамта 39 хүн ажалладаг. Али нэгэн барилга эхилхэдээ түрүүшээр нүхэ малтаха, фундамент табидагынь мэдээжэ. Энэ хүдэлмэри ганса шулуушадай звеногой хүдэлмэри юм гэжэ дархашуул миил хараад һуудаггүй, харин өөһэдөө хэлсэдэг заншалтай болонхой. Тиихэдэ шулуушад фундаментаа бодхоод, дархашуулдаа туһалдаг, модыень харуулдалсадаг, пол дэбдилсэдэг.

Эндэхи барилгашад иигэжэ эбтэй эетэйгээр ажаллажа, бүтээсэеэ дээшэлүүлнэ. Хүдэлмэригүй, материал дуталдана, ажаллаха газар бэлдэгдээгүй гэхэ мэтэ шалтаг урдынхидаал адли барижа, үнэтэ сагаа гээхэ ушар огто усадхагдаа. Гэр бариха модон дуталдабал, дархашуул ондоо барилгада хэрэгтэй нүхэ малталсадаг, шулуугаар фундамент бодхоолсодог болоо. Үгышье һаа, нүгөөдүүлынь эдэнэртээ туһална. Мүнөө барилгашадай нэгэ бригада (тус тосхоной барилгада 2 бригада хүдэлнэ) гэрэй фундаментһаа эхилээд дүүрэтэрынь шахуу, штукатурка, сагаадалга хүрэтэр бүхыдэнь хэжэ, малярнуудта тушаана.

Барилга шэнэ аргаар, ажахын тоосоото комплексно бригадануудые эмхидхэжэ эрхилхэдэ ябасань түргэдэнэ, шанарынь эрид дээшэлнэ. Иимэ арга республикын хүдөө нютагуудааршье, колхоз, совхозуудааршье хэрэглэбэл тон һайн байгаа гэжэ һанагдана.

Д. Цыренов.

ЭНЭ УУЛЗАЛГА ТУҺАТАЙ БАЙГАА

Г. С. Титовтой хөөрэлдөөн

СССР-эй космонавт Герман Степанович Титов США ошожо, замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар уласхоорондын комитедэй сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаһан байгаа. Бусажа ерэһэнэйнь һүүлээр ТАСС-эй корреспондент А. Романов тэрээнтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байна.

АСУУДАЛ: Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар сессиин дүнгүүд тухай танай һанамжа ямар бэ?

ХАРЮУ. Хүн түрэлтэнэй һанаа сэдьхэл зобоожо байһан шухала асуудалнуудаар элдэб ороной хүнүүдэй, гүрэнэй ажал-ябуулагшадай гү, али эрдэмтэдэй зүблөө хэжэ, һанамжануудаа мэдэлсэхэдэнь ходоло туһатай байдаг. Энэ хадаа яһала һайн гээшэ. Сессидэ эрдэм ухаанай олон түлөөлэгшэдэй, тэрэшэлэн космонавтнуудай хабаадалсалга яһала туһатай байгаа гэжэ намда һанагдана. Тусхайлбал, советскэ ниидэлгэнүүд «нюуса» байгаа гэһэн хэбэртэй худал хуурмаг үгэнүүд элишэлэгдэ. Советскэ космонавтнуудай ниидэлгэнүүд тухай газетэ, журналнуудта дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэһые уншаха заб зарим американецууд «олоногүй» гээшэ ха гэһэн һанал намда түрэһэн байна. США-гай олон эрдэмтэдшье совет хэблэлтэй танилсадаггүй байшоо. Замбуулинай дайдые хамтаараа шэнжэлхэ замууд тухай США-гай президент Дж. Кеннедидэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгые уншаа һэн гүт гэжэ Америкын нэгэ журналистһаа би асуугааб, тиихэдэмни тэрэ иигэжэ харюусаа: «Үгы, һананагүйб». Тиихэдэ ородууд имагтал сэрэгэй зорилгоор замбуулинай дайдые шэнжэлдэг юм гэжэ энэл господин баталан хэлэдэг гэжэ ажаглалта хэхэ байнаб.

Гадаадын эрдэмтэдтэй совет эрдэмтэдэй сесси дээрэ уулзалга замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар юрэнхы шэглэлые элирүүлхэ хэрэгтэ туһалаа гэжэ тоолоноб. Замбуулинай байдал шэнжэлхэ советскэ медицинын туйлалтанууд тухай академик В. В. Парин ехэ һонирхолтой элидхэл хээ. Тэрэнь ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа. Замбуулин соогуур ниидэлгэдэ хүнэй дүүргэхэ үүргэ тухай Америкын астронавт Джон Гленн элидхэл хээ. Өөрынгөө үзэһэн хараһан бүхы юумэ тухай Джон Гленн сэхэ рууль хөөрөө. Манай хараһан үзэһэн юумэ гол түлэб адлирхуу байгаа.

АСУУДАЛ. Джон Гленнтэй хөөрэлдэһэн тухайгаа Та үшөө юу хэлэжэ шадахабта?

ХАРЮУ. Астронавттай хамта бидэнэр удаан саг соо аяншалһан, олон юумэ тухай хөөрэлдэһэн байнабди. Джон Гленн нам шэнги хүдөө нютагта түрэһэн хүн. Тэрэ самолёдуудые мүн лэ оло дахин туршажа үзэһэн байна. Замбуулинай ниидэлгэдэ яажа бэлэдхэһэн тухайгаа тэрэ хөөрэжэ үгөө. Ниидэлгынгөө үедэ Джон Гленнэй хараһан гэрэлтэдэг бодосууд тухай бидэнэр хөөрэлдөөбди. Харин тэдэнэй яажа бии болоһон тухай бидэнэй һанамжа ондо ондоо байшоо. Хоёр ороной эрдэмтэдэй хүсэл оролдолгые бодотоор нэгэдхээд байгаа һаа, наукада замбуулинай дайда тухай ямар ехэ юумэ үгэжэ шадаха байһан тушаа бидэнэр хөөрэлдэхэ ёһоороол хөөрэлдэһэн байнабди.

АСУУДАЛ. Танай һанамжын ёһоор алар холын замбуулинай дайдые хамтаараа шэнжэлэн мэдэхэ хэрэгтэ ямар бодото алхамуудые хэхэ шухала байнаб?

ХАРЮУ. Энэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар, хамагай түрүүндэ, дуратайгаар хандаад байгаа һаа, элдэб гүрэнүүдэй эрдэмтэдэй эдэбхитэй харилсаа холбоо мүнөөшье тогтоожо болохо байна. Радиохолбоо барисаа байгуулха асуудал энээндэ жэшээ боложо шадаха байна. Дж. Гленн ниидэхэдээ зарим участогуудтаа Газартай радиохолбоо байгуулжа шадаагүй һэн. Энэ ушарта манай станцинууд тон ехэ туһатай байжа шадаха бэлэй. Ямаршье гүрэндэ хамаатай байһанһаань дулдыдангүй, бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи радиостанцинуудые космонавтнуудай хэрэглэхэ тухай асуудал шиидхэхэ саг тулажа ерээ. Хойшолуулжа болошогүй бусадшье олон асуудалнууд бии. Эдэнэй тоодо радиоактивна бэһэлүүрнүүдые шэнжэлхэ замбуулинай дайда соогуур удаан саг соо ниидэлгэнүүдэй аюулгүй байлгые хангаха хэмжээнүүдые бэдэрэн олохо ябадал оролсоно. Тусхайлбал, «Космос-1», «Космос-2», «Космос-3», «Космос-4» гэжэ хэмэл одонуудай научна программа радиациин бэһэлүүрнүүдые шэнжэлэн мэдэхэ зорилготой байгаа. Элдэб оронуудай эрдэмтэд мэдээнүүдые андалдан абалсажа, эдэ бэһэлүүрнүүдэй нюусые элирүүлэлгые түргэдхэжэ шадаха байгаа. Энээнгүйгөөр замбуулин юртэмсэ соогуур ниидэхэ шэнэ холын замуудые гаталха бэрхэтэй байна.

Бүгэдэ ниитын бүри холын радиохолбоо тогтоохо, сагай уларилые урид шэнжэлэн мэдэхэ гээшэ арадуудта угаа шухала удхашанартай. Тобшоор хэлэхэдэ, замбуулинай дайдые оюун бодолой болон материальна арга боломжонуудаа багаар гаргашалан хүнэй аша туһада хэрэглэхын тулада эрдэмтэдэй хүсые нэгэдүүлхэ зорилгоор мүнөөшье олон юумэ хэжэ болохо.

АСУУДАЛ. Советскэ Союзай болон США-гай эрдэмтэдэй хүсэлэл оролдолгые эдэбхитэйгээр нэгэдүүлхэ хэрэгтэ ямар юумэн һаад ушаруулнаб?

ХАРЮУ. Холбоото Штадуудта болон Канадада минии ябахада болоһон олон пресс-конференцинүүд дээрэ энэ асуудал табигдадаг байгаа. Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар үгэеэ ойлголсогдоогүй байһан ушар гол һаад түбэгынь болоно гэжэ тоолоноб.

Советскэ ракетэнүүдые табихадаа Советскэ Союз гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэдые юундэ уринагүйб гэжэ намһаа нэгэтэ асууһан байгаа. Манай ракетэнүүд угаа ехэ хүсэтэй, тиимэһээ корреспондентнүүд айжа һүрдэжэ магад гэжэ би харюусаһан байгааб. Харин би наадажа хэлэһэн байгааб даа. Буу зэбсэг хуряаха асуудалай бүтэхэ тээшээ шиидхэгдээд байхада холбоо байгуулхада хүнгэн болохол даа.

АСУУДАЛ. Советскэ хэдэн шэнэ хэмэл одонууд научна зорилгоор табигдаһан байгаа гэжэ Та хэлээ бэлэйт. Тэдэнэй нэгэниинь урид хараалагдаһан газарта бууһан байгаа. Энэ туршалга хадаа бүри орёо нарин зорилгонуудые дүүргэхын тулада замбуулинай дайда руу дахяад ниидэлгэ хэхэ ябадалай эхин болоно гэжэ тоолохоор гү?

ХАРЮУ. Эрдэм ухаан нэгэл газартаа тогтошоод байдаггүй. Эдэ бүгэдэ хадаа ямаршьеб бүри шухала хэрэг дүүргэхэ ябадалай эхиниинь зарим зэргээр бололсохо байна.

АСУУДАЛ. Америкэдэ аяншалхадаа хараһан үзэһэн юумэ тухайгаа «Правдын» хуудаһанууд дээрэ Та дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байнат. Америкын арадай түлөөлэгшэдтэй уулзаһан тухайгаа үшөө юу хэлэжэ шадахабта?

ХАРЮУ. Арадтай сэхэ уулзалгануудай үсөөн байһаниинь шаналхаар. Намайе Америкын правительство бэшэ, харин замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар уласхоорондын комитедэй түрүүлэгшэ профессор Ван Д. Хелст уриһан байгаа. Тиимэһээ ГДР-тэ, Индонезидэ, Вьетнамда, Монголдо, бусад оронуудта уулзаһан шэнгеэр арадтай оло дахин уулзаагүйб. Зүгөөр үйлсэнүүдтэ, кинотеатрнуудта, заводуудта хүнүүдтэй уулзажа, ойро зуура хөөрэлдэхэдөө, Америкын арад дай хэхые хүсэнэгүй гэжэ юрэнхы дээрэнь мэдэхээр байгаа. Энээн тухай ядерна зэбсэг туршалгада эсэргүү демонстраци эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, США-һаа ООН-до байдаг түлөөлэлгын газарай байшангай дэргэдэ иимэ демонстрациин боложо байхые би хараһан байнаб.

Манай планетые тойрон ниидэжэ ябахадаа, манай газар юрэнхыдөө тиимэ ехэ бэшэ гэжэ намда һанагдаһан эгээн лэ һонирхолтой юумэ байгаа гэжэ би нэгэтэ бэшэ хэлээ һэм. Заха хизааргүй замбуулинай дайда сооһоо харахада, Газарнай далай соохи хүйрмэг шулуун мэтэ жэжэхэн боложо үзэгдэдэг. Тэрээн дээрэ хүнүүд ажаһуудаг, хүдэлмэрилдэг, ажамидархада шухала болохо зүйлнүүдые бии болгодог. Энээхэн «хүйрмэг шулуун» дээрэ һууһан хүнүүд хоорондоо хёморолдожо, бэе бэеэ аладаг, оролдосото ажалаараа байгуулһан үнэтэ зүйлнүүдээ усадхадаг. Хоорондоо хёморолдохо гээшэ арадуудта тон ехэ хохидолтой ябадал болоно. Хүн түрэлтэн хадаа өөһэдынгөө аша туһада, өөһэдынгөө зол жаргалай аша туһада зорюулан, манай газар дэлхэйе бүри гоё һайхан болгохо ёһотой.

Андрей МАНГАТХАНОВ

ХҮСЭЛ НАЙДАЛ

Долоотойхон Доржохон,
Долонгирхон Долгорхон,
Сэсэнхэн Сэсэгхэн,
Сэбэрхэн Сэбэгхэн,
Үндэр һаруул һургуулиин
Үүдыень татажа орохолта,
Булаг шэнги һургаалай
Бэлиг оложо зорихолта.
Долоотойхон Доржохон,
Долонгирхон Долгорхон,
Сэсэнхэн Сэсэгхэн,
Сэбэрхэн Сэбэгхэн,
Талаан үргэн дайдаараа
Таряа ургуулдаг болохолта,
Түргэн, мэргэн ябаал һаа,
Түрэ нараяа олохолта.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00— Һүүлэй мэдээсэл. 19.10 — «Восточная Сибирь» гэжэ киножурнал. 19.20 — Залуушуулда зорюулһан дамжуулга. 19.40— «Люди голубого огня» гэжэ хроникально-документальна фильм. 20.40 — Харагшадай захилаар «Хлеб и розы» гэжэ уран һайханай фильм. 22.20 — Үглөөдэрэй дамжуулгын программа.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республикада сэлмэг, заримдаа бүрхэжэ байха, һүниндөө бороо орохогүй. Үдэрынь хойто аймагуудай зарим нютагуудаар бага зэргэ бороо орохо. Баруун зүгһөө һүниндөө һулаханаар һэбшээлхэ, үдэрынь багахан һалхин болохо. Улан-Удэдэ һүниндөө 3—5 градус, үдэрынь 20—22 градус дулаан байха.

Хилын саанаһаа

Манай нэгэдэл бата бэхи

СОФИ, майн 16. (ТАСС). Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегациин айлшалалга Болгарида ёһотойл һайндэр болоо гэжэ Болгариин профсоюзуудай орган «Труд» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Энэ аяншалга манай арадуудай болон партинуудай хоорондохи хани барисаае саашадань гүнзэгырүүлгэдэ, социалистическэ лагериин нэгэдэлые бэлон нягта жагсаалые бэхижүүлгэдэ, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, Балканда хүршэ ёһоной харилсаа тогтоолгодо, үгэеэ ойлголсолгодо туһалха гэжэ болгариинхид бултадаа этигэнэ.

Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегациин орон соогуур аяншалгын үедэ СССР-тэ Болгариин ажалшадай дуратайгаар хандадаг, баясхалан хүргэдэг байһанаа харуулһан тухайнь Болгариин бусад газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

Испаниин хүдэлмэришэдэй тэмсэлые дэмжэнэ

ЛОНДОН, майн 16. (ТАСС). Испаниин ажалшадай үргэнөөр дэлгэрһэн тэмсэл Франкогой шанга засагые үндэһөөрнь доһолгожо байна гэжэ «Дейли Уоркер» газетэдэ толилогдоһон статья соогоо Сэм Рассел бэшэнэ.

Испаниин ажалшадай ажалай угаа муу эрхэ байдалые һайжаруулха эрилтэнүүдые дэмжэхын тулада Испанида эхилһэн забастовконууд Франкогой шанга засагта эсэргүү ниитэ-национальна хүдэлөөн мүнөө болоод байна. Арадай зүгһөө Франкодо иимэ ехээр эсэргүүсэлтэ урда тээнь үзэгдэдэггүй байгаа.

Буудан алалга, сүүдэй хатуу шанга шиидхэбэринүүд, зэбсэглэгдэһэн полици, сэрэгэй трибуналнууд забастовко хэгшэдэй дура зоригые нугалжа шадаагүй. Фашистска алалга хюдалгын эрхэ байдалда баатарлиг тэмсэл хэжэ байһан Испаниин арадта мүнөө Англиин болон бүхы дэлхэйн түрүү хүнүүдэй зүгһөө дэмжэлгэ хэрэгтэй болоод байна.

Ядерна туршалга болюулха тухай арадууд эрилтэ хэнэ

НЬЮ-ЙОРК. США-гай президентын захиралтаар Рождество арал шадар шэнэ шэнэ ядерна тэһэрэлгэнүүдэй хэгдэжэл байһан тухай тусхай мэдээсэлнүүд Америкын эрхэтэдэй һанаа сэдьхэл ехээр зобооно. Түрүүшын тэһэлэлгын хэгдэһэн үдэр радиогой болон телевидениин компанинууд энээниие патриотизм гаргаһан ябадал гэжэ харуулхые һэдэһэн байгаа. Гэбэшье хүн зон уруу дуруу, сошордонги болоһон байха юм.

Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэ, атомна туршалга Америкын эрхэтэдэй һанаа сэдьхэл зобооногүй гэһэн хэбэртэйгээр харуулхые мүнөө Америкын буржуазна газетэнүүд оролдоно.

Гэбэшье атомна аюулые мэдэрдэг олон американецууд «ядерна зэбсэг туршалгые болюулха, тэдэниие усадхаха» гэһэн уряае ехээр дэмжэнэ.

ЛОНДОН. Ливерпуль город шадар оршодог Кэррингтоной нефтиин болон химическэ предприятинуудай 1.000 шахуу хүдэлмэришэд 24 часай забастовко хэжэ, агаарта ядерна туршалга һэргээхэ гэжэ США-гай правительствын шиидхэһэндэ буруушаалга мэдүүлээ гээд «Дейли Уоркер» газетэ мэдээсэнэ. Забастовкодо хабаадагшадай түлөөлэгшэд демонстраци хэжэ, буруушаалгаяа мэдүүлээ. Тэдэнэр колонно боложо жагсаад, Ливерпулиин догуудта ошожо, ямар зорилгоор забастовкын хэгдэһые хүн зондо тайлбарилһан байна.

ХАНОЙ. Вьетнамай эхэнэрнүүдэй союз мэдүүлгэ толилжо, Номгон далай дээрэ Америкын ядерна туршалгануудые хэһыень буруушаагаа.

Номгон далай дээрэ Ам... кын ядерна тэһэлэлгэ... хэжэ байһыень Вьетнамай ... хы эхэнэрнүүдэй зүгһөө ... шангаар буруушаанабди ... мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Яд... на зэбсэг туршалгые Ам... кын правительствын дары ... люулха, тэдэнэй туршалга ... рихо тушаа Советскэ Сою... хэлсээ баталха тухай б... нэр эрилтэ хэнэбди.

ОСЛО. «Атомна зэбсэг ... ряахын түлөө хүдэлөөн» ... организаци Норвегиин с... тингда бэшэг эльгээжэ, а... та Америкын хэжэ ба... ядерна туршалгануудые ... тииг буруушааха ёһотой ... эрилтэ ядерна зэбсэг б... шаадаг норвегиинхид хэз...

Америкын хэжэ ба... ядерна туршалгануудые ... руушааһан мэдүүлгэ стор... гын хээгүй һаа, ядерна з... туршалга тухай асууда... стортингын билдагуу зан ... гадаг байһые харуулха ... бэшэг соо заагдана.

БУЭНОС-АЙРЕС. Хол... Штадуудай хэжэ байһан ... на туршалга хадаа «бу... сэг бүгэдэ ниитээрээ, хүс... хуряаха тухай хэлсээ ба... зорилгоор бүхы дэлхэй ... хи эб найрамдалай хүсэн... гаргажа байһан хүсэлэл ... долгодо һаад ушаруулха... жэ буу зэбсэг хуряаха та... 18 гүрэнэй түлөөлэгш... бүридэһэн комитедэй нэ... рэ Женева эльгээгдэһэн ... соо хэлэгдэнэ. Аргентины ... найрамдал хамгаалха ко... энэ бэшэгые мүнөө бүхы ... дотороо тараажа байнхай ... бэшэг доро хүдэлмэриш... лон алба хаагшад, город... тосхонуудай зон гар та...

(ТАС...

США-гай дайшалхы самолёдууд Таиландда ерэжэ бууна

НЬЮ-ЙОРК, майн 16. (ТАСС). ЮПИ агентствын корреспондентын Бангкогһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гай дайшалхы самолёдууд Таиландда ерэжэ бууна. Холбоото Штадуудһаа Бангкогто байдаг посольствын түлөөлэгшэ мүнөөдэр иигэжэ соносхоо. «Коммунизмһаа энэ ороние һайнаар хамгаалхын тулада» эдэ самолёдууд ерэбэ. Тэрэшэлэн, Америкын далайгаар зөөгдэдэг ябаган сэрэгүүдэй 1.800 солдат ойрын 24 ... турша соо Таиландын ... дээрэ буулгагдаха гэж... мэдээсээ.

ЛОНДОН, майн 16. (ТА... Рейтер агентствын корр... дент иигэжэ мэдээсэнэ. ... гэй далайгаар зөөгдэд... ган сэрэгүүдэй солда... тээһэн Америкын 7-дох... дой 3 корабль Сиамска ... до ороод, Бангкок тээш... лэн ябажа байна.

Хорото зорилготой «программа».

ТАСС-эй фотохронико.

Тобшо мэдээсэлнүүд

★ «Сэлмэг огторгой» гэжэ кинокартина харуулагдажа, советскэ фильмнүүдэй фестиваль Бразилиин томо город бологшо Сан-Паулода эхилээ. Майн 21-һээ энэ фестиваль Рио-де-Жанейро городто үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. СССР-эй арадай артист Н. К. Черкасов түрүүтэй киноартистнуудай тусхай делегаци фестивальда Бразили ерээ.

★ Советскэ археолог, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент профессор С. В. Киселев Никозиһоо мордобо. Кипртэ 10 үдэрэй турша соо байхадаа совет эрдэмтэ археологическа наукада ехэ һонирхолтой хэдэн газар нютагуудта хүрөө. Кипрын музейдэ болон «Кипр—СССР» гэжэ бүлгэмдэ В. С. Киселев хоёр элидхэл хээ. Тэрэнииень нютагай олониитэ ехэ халуунаар угтаһан байна.

★ Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай Каиртахи түлөөлэлгын зургаанда ОАР-эй Культурын министерствын болон Национальна хүтэлбэриин балетнэ һургуулиин һурагшад совет һургуулиин һурагшадтай хани ёһоор уулзаа. Египедэй болон совет хүүгэдэй хүсөөр концерт табигдаа. Араб болон советскэ композиторнуудай дуунууд дуулагдаа, хоёр ороной арадай хатар наадагдаа.

★ Польшын мэдээжэ уран зохёолшо Мария Домбровскаягай зохёолой ажал-ябуулга эхилһээр 50 жэлэй ойе Польшын ажалшад тэмдэглэбэ. Мария Домбровскаягай зохёолнуудта зорюулагдаһан тусхай научна сессиие Польшын Наукануудай академиин Литератураведениин институт Польшын Уран зохёолшодой союзтай хамта эмхидхэхэ юм.

★ Бүхы Румыниин эб найрамдалай тала баригшадай конгресс Бухарестдэ июниин 8-да нээгдэхэ... на. Энээнһээ уламжал... найрамдалай тала бари... дай областной конфер... нүүд республика дото... лоно. Республикын амг... ёһоной политика т... уласхоорондын шух... шухала асуудалнууд ... эб найрамдал хамгаа... тулада область бүхэнд... тажа байһан хэмжэ... тухай конференцинүүд ... рэ лекцинүүд уншаг... элидхэлнүүд хэгдэнэ, ... рестдэхи конгрессто ... ластьнуудһаа ошохо ... гадууд һунгагдана.

★ 1962 ондо Хитадай ... доо тээшэнь худалда... бараанай хабарай я... Пекиндэ һарын турш... үргэлжэлөөд хаагдаба, ... даадын оронуудай ф... нүүдэй 2500 ... түлөөлэгшэд ... магта ороо. Х... дээрээ 298 миллион ... тэй юаниин Хитадай э... раа ондоо оронуудта ... далдаха хэлсээнүүд ... лагдаа. Хитадай байг... тада шухала хэрэгтэй ... лохо эд хэрэгсэл ... оронуудһаа худалдаж... ха тухай Хитадай худ... наймаанай компани... үгэеэ ойлголсоһон бай...

★ Чехословакиин Со... листическэ Республик... лен Вьетнамай Демо... ческа Республикын хо... до 1962 ондо культур... рилсаа холбоогоо үр... лүүлхэ түсэб Прагада ... лагдаа.

Редакторай ор...
М. Н. НИМ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛЕ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора ... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной жизни ... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского стр... тельства — 47-59, промышленности и транспорта, инфор... — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоров — ... отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгалтерия — ... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... ...ятской АССР.

Н00875. Зак. ...